

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΧΡ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΑΥΤΗΣ. *ὑπό Σ. Βλαβιαροῦ.*
- ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΦΕΙΔΙΟΥ * *
- Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΑΣΜΑΤΟΣ, *ὑπό Σ. Μπρισμιτζάκη.*
- ΚΑΝΤΣΟΝΕΤΑ, *ὑπό Θ. Συναδινῶ.*
- ΑΓΙΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ, *ὑπό Σ. Σταματίου.*
- Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚῃ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚῃ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, *ὑπό Κ. Ψάχου.*
- ΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΑ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ, *ὑπό Le Trille.*
- ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

ΕΙΚΟΝΕΣ :

- Τὸ Λάφυρον, ὑπό Θ. Ράλλη. — [Μουσικοθεραπεία. — Οἱ ἀδελφοὶ Κανάρη, ἔργον τοῦ γλύπτου Civilleti. — Οἱ Μουσουργοὶ Fr. Liszt, Fr. Schumann, Fr. Chopin. — Ἡ δραματικὴ ἠθοποιὸς Jeanne Hading. — Ὁ μέγας βιολιστὴς Cesar Thomson.*

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ

ΟΔΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΑΡΙΘ. 9. (ΠΑΛΤΕΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ)

Σιγαρέτα και καπνά γνήσια άβλα-
βή 'Αρίστης ποιότητος τὸ «Κάϊρον»
ΗΛΙΑ Β. ΠΑΠΑΝΔΙΟΥ

Διασταύρωσις
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ - ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

ΟΡΓΑΝΟΠΟΙΕΙΟΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΟΥΡΤΖΙΝΟΥ

'Οδὸς Κολοκοτρῶν η' 67

Μεγάλη Συλλογὴ ἐγγόρδων καὶ πνευ-
στῶν ὀργάνων (Βιολία, Βιολοντσέλλα,
μανδολίνα, κιθάρες, φιλαρμόνικες) καὶ
ἅπαντα τὰ εἰδικὰ αὐτῶν ἐξαρτήματα (χορ-
δαί, τόξα, θῆκαι κλπ.).

'Επίσης ἐπισκευάζονται τελείως παλαιὰ
ἢ κατεστραμένα βιολία καὶ ἅπαντα τὰ
ἐγχορδα ὄργανα.

Ι. Β. ΔΕ-ΚΑΡΛΗΣ

'Επιδιορθωτὴς κλειδοκυμβάλων καὶ
ὀργάνων ἀνεγνωρισμένος διὰ Βασιλ.
Διατάγματος τῆς Α. Μ. Γεωργίου Α'
Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος. Ὡς καὶ χορ-
διστὴς τῶν κλειδοκυμβάλων τοῦ Ὁ-
δείου.

'Οδὸς Ρ. Παλαμῆδου ἀριθ. 2
Πάρδος ὁδοῦ Σαρρῆ

ΧΡΩΜΑΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
& ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΒΕΡΝΙΚΙΩΝ

Μ. Β. ΞΑΝΘΑΚΗ

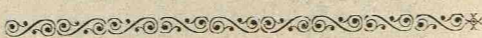
ΙΑΡΥΘΕΝ ΤΩ 1845

'Οδὸς Ντέκα 13 (πλησίον Μητροπόλεως)

ΑΘΗΝΑΙ

'Απαντα τὰ εἶδη Ζωγραφικῆς
καὶ Πλαστικῆς ὡς καὶ Μηχανὰς
πυρογραφίας.

ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΠΑΗΡΕΣΤΑΤΗ	
Δ. Π. ΒΑΣΙΛΕΪΔΗΣ ΙΑΤΡΟΣ	
'Ο μόνος εἰδικὸς σπουδαστὴς Φυσικο- θεραπείαν, διευθυντὴς τοῦ ΠΡΩΤΟΥ καὶ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΟΥ ἱατρικοῦ Φυσικο- θεραπείας ἐν Ἑλλάδι.	
ΑΡΘΡΙΤΙΚΑ	
(ἅπασαι αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ ἀρθριτισμοῦ, ἥτοι ρευματισμοί, ἀρθριοσκήρω- σις, ἠμικρανία, ἐκζέματα, νευ- ρασθένεια κλ. κλ.)	
10-12 Π. Μ. ΚΑΙ 3-6 Μ. Μ.	
3, ΟΔΟΣ ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ, 3	
ΡΑΔΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ (ΕΦΑΡΜΟΓΑΙ ΡΑΔΙΟΥ ΚΑ)	

Δ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ & ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ

32 — 'Οδὸς Ζύνωνος — 32.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΛΕΣΣΑΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

27 — ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ — 27

Δ. ΜΟΝΤΕΣΑΝΤΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

Διασταύρωσις: 'Ακαδημίας—Θεμι-
στοκλέους ἀριθ. 26.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΑΘΗΝΑΙ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1909

ΤΕΥΧΟΣ 2^{ον}

Θ. ΡΑΔΛΗ

ΤΟ ΛΑΦΥΡΟΝ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΑΥΤΗΣ

Οὐ μόνον ὁ ἄνθρωπος, τὸ τελειότερον τῆς μητρὸς Φύσεως πλάσμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ζῶα αἰσθάνονται, παθαίνονται εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς μουσικῆς, τοῦ ῥυθμοῦ καὶ τῆς μελωδίας. Ὁ Lombroso ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ἐγκρίτῳ περιοδικῷ «Rivista Musicale» περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῶν ἀγρίων θηρίων, εἰδικὴν δὲ μελέτην ἐπὶ τοῦ θέματος ἔφερεν εἰς φῶς περιεργωτάτην ὁ ἀμερικανὸς Frans Colliny-Baker ἀλλ' ἔτι περιεργότερα καὶ σχεδὸν ἀπίστευτος ἐκ πρώτης ὄψεως τοῦλάχιστον τυγχάνει ἡ ἀνακάλυψις ἑτέρου ἀμερικανοῦ, τοῦ καθηγητοῦ Hans Teitgen, ὅστις παρατήρησεν ὅτι τὰ φυτὰ εἰσι λίαν εὐαίσθητα εἰς τὴν μουσικὴν, ἐξαιρουμένης τῆς νεωτέρας μουσικῆς ἣτις οὐδαμῶς ἐπηρεάζει ταῦτα. Ἡ μουσικὴ τοῦ Wagner ἐπὶ παραδείγματι οὐδὲν ἔχει θέλγητρον δι' αὐτὰ. Ὁ Teitgen παρατήρησεν ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀνθέων ἐπεταχύνετο διὰ τῆς μουσικῆς, ἀπλῆ δέ τις συμφωνία ἐπέφερε τὴν ἀνέφξιν τριανταφύλλου. Ὁ μνημονεύων πάντων τούτων Bergmans ἀντιπρόεδρος τοῦ Ὁδείου τῆς Γάνδης, ἐν τῷ ἐξόχῳ συγγράμματι αὐτοῦ «La musique et les musiciens» διΐσχυρίζεται καὶ πιστεύει, ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὕτη δύναται νὰ γείνη ἡ ἀφετηρία σπουδαίας μεταμορφώσεως τῆς φυτοκομίας. Μένομεν ἡμεῖς τοῦλάχιστον σκεπτικοὶ ὡς πρὸς τὰς νέας ταύτας ἀνακαλύψεις καὶ μάλιστα Ἀμερικανῶν, οἵτινες, ὡς γνωστόν, πολλὰ τὰ παραδόξα ἐπαγγέλλονται· ἀλλ' οὐδεὶς ὁ μὴ πιστεύων ὅτι ἡ μουσικὴ μεγίστην ἀσχεῖ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν

ζῶων καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦτο διαφέρει ἡμῶν πρὸς τὸ παρόν.

Ἡ μουσικὴ ἔχει διττὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, αἰσθητικὴν καὶ κινητικὴν, τὰ δὲ ἀποτελέσματα αὐτῆς εἰσὶν ἀνάλογα τῇ καταστάσει τῆς σωματικῆς καὶ τῆς ψυχικῆς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν· ἡ κατάστασις δὲ αὕτη κυρίως ἠρτηται ἐκ τῆς νευρικῆς ἢ μὴ ἰδιοσυγκρασίας τοῦ ἀτόμου, τῆς προσοχῆς, τοῦ ἀνεπτυγμένου ἢ μὴ τῆς φαντασίας καὶ τῆς μουσικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἣτις τὰ μέγιστα συμβάλλεται χωρὶς καὶ νὰ εἶνε ὁ κύριος μοχλὸς τῆς ἐφ' ἡμῶν ἐπιδράσεως τῆς μουσικῆς.

Ὁ ἦχος, ὁ μουσικὸς ἦχος, ὁ μελωδικός, ἁρμονικός, ῥυθμικός, διὰ τῆς ἀκοῆς πλήττει τὰ ψυχοκινητικὰ καὶ ψυχο-αἰσθητικὰ κέντρα τοῦ ἐγκεφάλου, δηλονότι πρῶτον γίνονται ἀντιληπτοὶ οἱ ἦχοι εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀκοῆς, ὅπερ ἐδράζει εἰς τὴν κροταφικὴν μοῖραν τοῦ προσθίου ἐγκεφάλου, εἶτα δὲ καὶ διὰ τῶν συνδετικῶν ἰνῶν συμμετέχουσι τὰ κινητικὰ κέντρα, ἅτινα κεῖνται εἰς τὴν μετωποβρεγματικὴν χώραν κατὰ μῆκος τῆς αὐλακος τοῦ Rolando καὶ εἰς ἣν ἐδράζει τὸ κέντρον τῶν κινήσεων ὅλου τοῦ σώματος· ἡ συνδύνησις δὲ τῶν ψυχικῶν κυττάρων, ἅτινα κεῖνται εἰς τοὺς μετωπικοὺς λοβούς, ἀποφέρει τὰ ἰδέα συναισθήματα, ὅσα ἀπὸ τῆς μουσικῆς ἀπορρέουσι καὶ καθηδύνουσι τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὴν ὑγῆ ἢ πάσχουσαν.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς μουσικῆς κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἀφικνουμένη εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἐπιφέρει διττὰ ἀποτελέσματα, δυναμολογικά ἢ ἐπισχετικά.

Ἀναλόγως τοῦ μέλους καὶ τῆς συγκινητικῆς ἀντιδράσεως τοῦ ἀκούοντος ἐπέρχονται τονωτικά ἀποτελέσματα καὶ ἐξεγερτικά ἢ ἀδυναμικά καὶ κατευναστικά.

Τὸ θούριον ἕσμα εἶνε δυναμογόνον, ἐν ᾧ ἡ ἐπιχειρεῖα ἀνάκρουσις εἶνε ἐπισχετική. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες ἕτεροι συνδιασμοὶ περιεργότατοι, ὡς ὁ συνδυασμὸς τοῦ χρωματικῆς κέντρου τῆς ὁράσεως μετὰ τοῦ ἀκουστικῆς τῶν ἡχῶν· οὕτω τινες καὶ δὴ μουσικοὶ εἰς ἕκαστον ἡχὸν μουσικόν, οὗ ἀκροῶνται, ἔχουσι καὶ μίαν ὀπτικήν ἢ χρωματικήν ἀντίληψιν περιεργοτάτην καὶ ἀκατανόητον, ἢν ἄλλοι μὲν ἀποδίδουσι εἰς τελειοποίησιν, ἄλλοι δὲ εἰς ἀτέλειαν τῶν ψυχικῶν κέντρων. Παραδείγματα τινὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ψυχο-φυσιολογικῆς ἐπιδράσεως θέλουσι σαφηνίσει τὰς ὡς ἄνω ἐκτεθείσας ἁρχάς. Ταῦτα διατρανοῦσι τὴν μεγάλην τῆς μουσικῆς ἰσχύν, τὴν ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων χρόνων ἀναγραφείσαν καὶ ποικίλως χρησιμεύουσαν. Παραλαμβάνομεν τὰ πλείω ἐκ τοῦ μνημονευθέντος ἔργου τοῦ Bergmanns, ἰδιαίτητα ἐγκύφαντος καὶ τὰς παραπλησίως μελέτας καὶ συναγαγόντος πᾶν ὅ, τι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπέβλεπε.

Ὑπάρχει ἐν Ἑλβετίᾳ, ὡς καὶ ἐν Ἑλλάδι ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς, ὑπάρχουσι δὲ καὶ τὰ ποιμενικά ἕσματα γνωστά ὑπὸ τὸ ὄνομα Barg des vaches, αἵτινα παίζονται ἐπὶ τοῦ αὐλοῦ καὶ τὴν ὁδηγίαν τῶν ποιμνίων ἀνά τὰ ὄρη. Λοιπὸν διὰ θανατικῆς ποινῆς ἐτιμωρεῖτο, ὅστις ἐξετέλει ἐνώπιον Ἑλβετῶν στρατιωτῶν δουλειόντων ἐν τῇ ξένῃ τὰ τοιαῦτα ἕσματα, διότι οἱ στρατιῶται εὐθὺς ἀνελύοντο εἰς δάκρυα, ἐλιποτάκτου, καὶ τινες ἔθνησκον ἐκ λύπης καὶ νοσταλγίας, ἢ μουσικὴ ἐξίγερσεν ἐν αὐτοῖς τοιοῦτο συναίσθημα βαθὺ ἐπισχετικόν, ὥστε παρέλθον ἐν αὐτοῖς πᾶσαν δρᾶσιν καὶ σκέψιν, ὃ δὲ πόθος τῆς πατρίδος ἐπέφερον ὅλην τὴν ἐπίδρασιν καὶ διηύθυνε τὰς σκέψεις καὶ πράξεις τῶν.

Ἐν ἔτει 1760 εἰς τὴν μάχην τοῦ Québec οἱ Σκῶτοι ἐσταμάτησαν ἐν τῷ πανικῷ καὶ τῇ φυγῇ διὰ τῶν ἡχῶν ἀσκοῦ (γάϊδας κοινῶς, cornemuse), ὅστις ἦν τὸ ἐθνικὸν αὐτῶν ὄργανον.

Ὁ Πλουταρχος γράφει περὶ νέου τινος, ὅστις διὰ Φρυγίου μέλους εἶχεν ἐξέγερσιν μεγίστην, διὰ Δωρίου δὲ κατεύνασιν.

Εἶνε ἱστορικῶς βέβαιον, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας Φίλιππος ὁ πέμπτος ἰάθη τῇ ἰσχυρῇ ἐπιδράσει τοῦ ἕσματος τοῦ Farinelli.

«Τὰ χρονικά τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν» τῶν Παρισίων ἀναφέρουσι τὴν θεραπείαν μουσικοῦ τινος ἐκ σφοδροτάτου πυρετοῦ διὰ μουσικῆς συναυλίας, ἐκτελεσθείσης ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ θαλάμῳ τοῦ ἀσθενοῦς.

Οἱ Ἴνδοι χρῶνται τῷ τυμπάνῳ ὅπως πρᾶνῶσι τὰς ὁδύνας τῶν νοσοῦντων καὶ ἀνακαλῶσι τοὺς θνήσκοντας εἰς τὴν ζωὴν.

Ἐν ἔτει 1900 εἰς Dublin, Φιλανθρωπικὴ Ἐνωσις συνέστη, σκοποῦσα τὴν θεραπεία τῶν νευρικῶν νόσων πασχόντων διὰ τῆς μουσικῆς.

Ὁ Ἰατρός Antonio de Cordon ἀναφέρει περιπτώσεις θεραπευθείσας διὰ τῆς μουσικῆς. Ἐκαστον νευρικὸν ἢ φρενικὸν νόσημα ἔχει εἰδικὴν ἔνδειξιν μουσικῆς καὶ παρίσταται ἀνάγκη εἰδικῶν ὀργάνων· ἡ ἄρπα εἶνε κατευναστικὴ, τὸ τετράχορδον διὰ τοὺς ὑποχονδριακοὺς, ὁ ὄξυβόας τονωτικὸς, ἡ σάλπιγξ διὰ τὴν μανίαν καταδιώξεως, τὸ κλειδοκύμβλον διὰ τὴν ὑστερίαν, τὸ τύμπανον διὰ τὴν νευροπάθειαν κλπ., κλπ. Πάντα ταῦτα δέονται ἐλέγχου καὶ ἐπαληθεύσεως, ἀνάγκη δὲ πρὸς τοῦτο ὁ νευρολόγος ἢ φρενολόγος ὅστις θὰ ἐπιχειρήσῃ παραπλήσια πειράματα, γὰρ ἡ καὶ συνθέτης καὶ μουσικὸς καλός, συνάμα δὲ βαθὺς ψυχολόγος καὶ φυσιογνωμιστὴς· ἀνάγκη προσέτι γὰρ ἐκτελεσθῶσι πειράματα ἐπὶ μεγάλης κλίμακος πασχόντων καὶ ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς

ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

νόσου ἢ ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πάσχοντος γὰρ παρελάσωσιν ὅλα τὰ εἶδη τῆς μουσικῆς (θλιβεράς, φαιδράς, ἐνθουσιώδους, ἐκκλησιαστικῆς κλπ.) καὶ ἡ ἐκτέλεσις γὰρ γίνηται ἀλληλοδιαδόχως δι' ὄλων τῶν ὀργάνων μεμονωμένων καὶ ἐν συνδυασμῷ (ὀρχήστρα), ἵνα προσπορισθῇ ἡ νέα αὐτῇ ἐπιστήμη τῆς Μουσικοθεραπείας, κῦρος ἐπιστημονικὸν τὸ προσήκον καὶ ἐπεκταθῇ ἡ χρῆσις αὐτῆς παγκοίνως. Ἄχρι τότε πρέπει γὰρ εἶμεθα λίαν σκεπτικοὶ ὡς πρὸς τὰ ἀναγγελλόμενα ἀποτελέσματα καὶ γὰρ προσπαθῶμεν ἡμεῖς αὐτοὶ γὰρ ἐξακριβῶμεν τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀναγνωσκομένων.

Ἐπὶ προσώπων οὐχ ἦντον ὑπνωτισμένων, πολλὰ ἐγένοντο πειράματα διὰ τῆς Μουσικῆς καὶ ὁ συνθέτης Jarog ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου Νίκα ἐξετέλεσεν ὡραίαν σειράν πειραμάτων διὰ κλειδοκυμβάλου καὶ διὰ τοῦ ἕσματος τῆς δεσποινίδος Jane Hatto τοῦ Ὀφείου τῶν Παρισίων. Ὁ γνωστὸς ὑπνωτιστὴς Colonel de Rochas ὡσαύτως ἐξετέλεσε πειράματα ἐπὶ μεσάζοντος πνευματικῆς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ ζωγράφου

Musta, σπουδάζων τὰς σχέσεις τῆς Μουσικῆς καὶ τῶν διαφόρων στάσεων.

Ὁ Ferrari ἐν τῇ «Rivista Musicale», ἐδημοσίευσεν σπανιωτάτην περίπτωσιν μουσικῆς ὑποβολῆς, ὃ δὲ Καθηγητὴς Fabrigi πειράματα ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς μουσικῆς ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡμεῖς αὐτοὶ ἐξετέλεσαμεν σειράν πειραμάτων μετὰ τοῦ σοφοῦ πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Dijon καὶ καθηγητοῦ τῆς ἐν Παρισίοις περιδόξου Sorbonne κ. Lionel Dauriac, φωτογραφία δὲ ληφθεῖσαι ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἀπειτέλεσαν ὡραιότατον καὶ λίαν ἐνδιαφέρον Album, ὃπερ εἶχεν ἐκτεθῆ ἐἰς οἰκεῖον τμήμα καὶ τὴν ἐν Παρισίοις Διεθνήν Ἐκθεσιν τοῦ 1900 καὶ εἰς τὸ Διεθνὲς Συνέδριον Ἰατρικῆς. Εἰκόνα τοιαύτης μουσικοθεραπείας βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἀνωτέρω.

Εἰς προγενεστέρους χρόνους θὰ ἦν χίμαιρα ἢ ἐπιδίωξις τῆς διὰ μουσικῆς θεραπείας πασχόντων, σήμερον ὁμοῦς ἂν δὲν εἶνε γενικευμένη ἡ χρῆσις αὐτῆς λόγῳ τοῦ πολυδαπά-

νου αὐτῆς, οὐχ ἦτον εἶνε εἰσηγμένη εἰς τὰς καλλιτέρας Maison de Santé τῆς ὑψηλοῦ καὶ νῦν εἰσάγεται ὁλονὲν εἰς τὰ λοιπὰ νοσοκομεία, ἔνθα μεγίστην ἀσκεῖ τὴν ἐπὶ τῶν νοσοῦντων ὠφέλειαν. Οὕτως ἐπ' ἐσχάτων ἔτι εἰσήχθη εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῆς Pitie ἐν Παρισίοις. Ἡμεῖς εἰσαγόντες τὴν μουσικὴν ὁμοίαν, ὡς ἐν τῶν θεραπευτικῶν μέσων τῶν Νευρώσεων καὶ ψυχώσεων, εἰς τὸ ἡμέτερον Νοσοκομεῖον Νευρικῶν νοσημάτων (Maison de Santé) ἐν Πατισίοις, θέλομεν συστηματικῶς μελετήσῃ τὰ σχετικὰ πάντα πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τῆς μουσικῆς, τόσον ἐφ' ὑγιῶν, ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν πασχόντων καὶ χάρις εἰς τὴν εὐγενῆ σύμπραξιν τῶν διασημοτέρων ἐν Ἀθήναις καλλιτεχνῶν ἀμφοτέρων τῶν Ὀδιδεῶν καὶ ἄλλων, θὰ δυνηθῶμεν εἰς προσεχῆς μέλλον νὰ καταστήσωμεν γνωστὰ τὰ ἀτο-

μικὰ ἡμῶν συμπεράσματα ἐπὶ τοῦ προκειμένου σπουδαιότατου ζητήματος. Ἄχρι τότε θὰ ἡμεῖς λίαν εὐγνώμονες ἂν οἱ ἀναγνώσται ἀμφοτέρων τῶν φύλων τοῦ παρόντος περιοδικοῦ ἔπεμπον ἡμῖν τὴν αὐτοπαρηγορησίν των, δηλονότι ποῖαν ἐπίδρασιν ἀσκεῖ ἐπ' αὐτῶν ἡ μουσική, ποῖα μουσική, πότε καὶ τί ἀκριβῶς αἰσθάνονται κατὰ τὰς διαφορὰς περιστάσεις καὶ διαθέσεις τόσον σωματικὰς ὅσον καὶ ψυχικὰς, διότι εἶνε πολὺ ὠφελιμον, πρὸς τῇ ἀντικειμενικῇ παρατηρήσει, νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει καὶ ἡ ὑποκειμενική, ὅπως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μεθόδων, ἀτελῶν καθ' ἑαυτὰς, προκύψῃ τι τέλειον σχετικῶς καὶ πλήρες.

Ἀθῆναι, 30 Νοεμβρίου 1909

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΒΡΑΧΟΥ

ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΦΕΙΔΙΟΥ

Ὁ ἥλιος προσβάλλει τὴν πόλιν τῆς Ἀθηνᾶς, διαλύων τοὺς πυκνοὺς θερινῆς πρωΐας ἀτμούς. Ἡ πρώτη του ἀκτίς πίπτει ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ Παρθενῶνος χρυσιζουσα τὸ πρὸς ἀνατολὰς μαρμάρινον διάζωμά του... αἱ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀετώματος ἀναπαραστάσεις φαίνονται ἀναζωογονούμεναι βαθμιαίως ἐν τῷ αὐξανομένῳ φωτὶ καὶ τῇ προσπιπτούσῃ ἐπ' αὐτὰς σκιᾷ. Ὁ γαλήνιος τῆς Ἀττικῆς οὐρανὸς προσμειδιᾷ γύρω. Ὁ Γλύπτης ἀφυπνισθεὶς ἔντρομος ἐκ τῆς σκέψεως τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου του, ἵσταται ὄρθιος ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς ἰκριώματος καὶ ἀρχίζει τὴν ἐργασίαν του. Τὸ σφυρίον καὶ ἡ σμίλη ἀντηχοῦσιν ἤδη, καὶ πλῆθος πτηνῶν ἀφυπνιζομένων ὑπὸ τῶν εὐρύθμων ἤχων, πετώσιν ὀλόγυρα.

Ὁ ἥλιος ἀνέρχεται κανονικῶς, ἐν ᾧ

ὁ θόρυβος τῶν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς κυλιόμενων φορτηγίδων ἀμαζῶν καὶ τῶν μεταφερόντων ὀπώρας καὶ λαχανικὰ τοιούτων, φθάνει μέχρις ἐδῶ αὐξανόμενος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀπὸ τοὺς μυκηθμοὺς τῶν βοῶν, τοὺς ὁποίους ὁ ἀγροῖκος τῆς Ἀκαδημίας ἀστὸς κεντρίζει ὀδηγῶν τοὺς πρὸς τὸ σφαγεῖον ἀπὸ δὲ τοὺς βωμοὺς λίβανος περιῖπτάται εἰς λευκοὺς ἀτμούς, ἐπὶ τῶν λευκῶν ὀθονῶν οἱ δοῦλοι τρέχουσι βιαστικὰ προσκρούοντες τὰ ὑπ' αὐτῶν φερόμενα λαγήνια καὶ κάνιστρα, ἐν ᾧ σεμνοπρεπεῖς νεάνιδες καταβρέχουσι τὸ κονιορτώδες λιθόστρωτον τῶν περιστύλων.

Ὁ ἄνεμος διὰ διακεκομμένων ἐκφυσμάτων, φέρει μέχρις ἐδῶ τὴν ζωογόνον αἴθρα τῆς φαληρικῆς ἀκτῆς, ἀπὸ δὲ τῆς ἀειθαλοῦς Ἀττικῆς φύσεως ἀναδυό-

μενον τὸ μεθυστικὸν ἄρωμα, διαχέεται πληροῦν τὴν ἀτμόσφαιραν! Καὶ ἐκεῖ μὲν κάτω κίνησις καὶ θόρυβος! ἐδῶ δὲ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν ἱερῶν τειχῶν, ἡσυχία καὶ γαλήνη! Ἡ ὁδὸς εἶνε ἀπόκρημος καὶ ἔρημος καὶ δὲν ἀκούεται ἄλλο τι ἢ ὁ ψίθυρος τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σειομένων φύλλων τῶν δένδρων καὶ ὁ ἦχος τῆς σμίλης τοῦ γλύπτου, ἠτις κόπτει ἐπὶ τοῦ συμπαγοῦς μαρμάρου τὰ ἀριστεῖα τοῦ ἀπεικονιζομένου ἥρωός του! Εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τοῦ ἰκριώματος καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν ἱεροῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως, κάθηται τις σύννους, τὴν κεφαλὴν του ἔχων ἐστηριγμένην ἐπὶ τῆς χειρὸς καὶ τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τῆς σμίλης τοῦ καλλιτέχνου. Εἶνε ὁ Περικλῆς, ὁ ὁποῖος παρακολουθεῖ ἐπιμελῶς τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου ὑπολογίζων τὰς δαπάνας αὐτοῦ, ὑπεύθυνος ὢν ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων, τὸν εὐμετάβλητον καὶ ἄστατον τοῦτον λαὸν ὡς τοῦ Εὐρίπου τὰ κύματα· ὁ ἥλιος ὑψοῦται ἔτι, ρίπτων καθέτως τὰ πύρινα βέλη του ἐπὶ τῶν ἱερῶν μαρμάρων ἐκπεμπόντων λάμψεις... Ἐλαφρὰ σκιὰ τότε ἀρχίζει νὰ καλύπτῃ τὴν πρόσοψιν τοῦ ναοῦ σύρουσα πεπλατισμένης ἐπ' αὐτοῦ γραμμᾶς· πλὴν ὁ καύσων ἐξακολουθεῖ ἀφόρητος καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ Φειδίου κόμβοι ἰδρώτος κυλίουσιν ἀκράτητοι, ἐν ᾧ ὁ βραχίον του πίπτει κεκμηκῶς. Ἡδὴ ὠραία παρθένος κρατοῦσα ἀνὰ χεῖρας κάνιστρον καὶ διεληθούσα τὴν ὁδὸν ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος, φέρουσα εἰς τὸν Φειδαῖον ὀπώρας καὶ μέλι μετὰ ἐκλεκτοῦ οἴνου, ἐντὸς κομποτάτης ληκύθου, τὰ ὅποια λαβὼν οὗτος ἀναρτᾷ ἐπὶ τινος τοῦ ἰκριώματος δοκοῦ καὶ σύρει αὐτὴν πλησίον του, ἐπιχαρίτως ἀνθισταμένην. Ἐκπορποῖ τότε τὸ ἄνω μέρος τοῦ χιτῶνος τῆς καὶ ἀφίνει γυμνὸν τὸν εὐπλαστον τῆς παρθένου

ᾧμον. Ἐπὶ τῇ ἐκπάγλῳ θέᾳ τοῦ σώματος τῆς, ὅλη ἡ λευκότης ἐξήλαμψε καὶ τὰ στήθη τῆς ἔπαλλον ὡς αἱ πτέρυγες τῶν συλλαμβανομένων πτηνῶν, ἐν ᾧ ἡ παρθενικὴ αἰδῶς ἀναφαίνεται ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς, χρωματίζουσα τὰς ὠχρὰς παρειὰς τῆς. Παρατηρεῖ ὁ γλύπτης καὶ συγκρίνει τὴν ροδόπλαστον καὶ στρογγύλην τῆς νέας ὠμοπλάτην, πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου γλυφομένην... Αἴφνης συνοφρουοῦται, παρατηρεῖ ἐταστικώτερον! ἡ σμίλη του εἶχεν ἐκφύγει ὀλίγον, χαράξασα ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ ᾧμου ἐλαφρὰν ἀυλάκωσιν· δίδει τότε ὁ καλλιτέχνης κτυπήματα τινὰ διὰ τῆς σμίλης καὶ ἐκ νέου παρατηρεῖ. Ἡδὴ μειδιάμα κοσμεῖ τὰ χεῖλη του· ἡ τελειότης τῆς τέχνης του, φαιδρύνει τὸ πρόσωπον τοῦ ἐξόχου καλλιτέχνου, ὅστις πρὸς ἰκανοποίησιν δίδει θερμὸν ἐπὶ τοῦ ᾧμου τῆς παρθένου φίλημα· ἦτο ὁ ἀποχαιρετισμὸς!!.. Ὁ χιτῶν ἀνασύρεται πορπούμενος καὶ ἡ κόρη δι' ἐλαφρῶν ἀλμάτων εὐρίσκειται ἤδη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Ὁ ἥλιος μεσουρανεῖ καὶ ὁ καλλιτέχνης μας κεκμηκῶς, ἐξαπλώνεται ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ ἰκριώματος του, γευόμενος τῶν ἐδεσμάτων του. Ἡδὴ ὁ θόρυβος παύει· τὸ πᾶν κοιμᾶται καὶ μόνον ὁ τέτιξ τεττηρίζει γλυκύτατα ἐπὶ τῶν δένδρων ἀποκοιμίζων τὸν καλλιτέχνην, ὅστις κλίνων τὴν κεφαλὴν, παραδίδεται ἀπλήστως εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Μορφῆως.

Τὸ Ἀπολλώνειον Ἄρμα, μετὰ περισσῆς χάριτος κυλιόμενον ἐπὶ τῆς γαλανῆς σφαίρας, ἀρχίζει νὰ χαιρετᾷ διὰ τῶν πλαγίων πλέον ἀκτίνων πᾶν ὅ,τι ἐθέρμανε, πᾶν ὅ,τι ἐζωογόνησε, καὶ ὅσον πρὸς τὸν ὀρίζοντα πλησιάζει, τόσον περιέργως μεγεθύνεται καὶ ἐξαποστέλλει τὰς καταχρῦσους δέσμας τῶν ἀκτίνων του, αἰτίνες προσπίπτουσαι ποτὲ ἐπὶ τῆς κόμης

τοῦ καλλιτέχνου τὸν ἀφυπνίζουσι, διὰ τὰ ἴδια τὸ ἔργον του βαπτίζομενον εἰς μίαν κάμινον χρυσοῦ, εἰς μίαν ἔκπαυλον λαμπρότητα... Ἰσταται, ἀποθουμάζει, καὶ καθὼς ὁ ἥλιος κατέρχεται τοῦ ὀρίζοντος,

οὕτω καὶ αὐτὸς ἀποχαιρετῶν μετὰ τὰ τελευταῖα κτυπήματα τῆς σμίλης του τὴν θεϊαν τέχνην, κατέρχεται ἡρέμα τοῦ ἱεροῦ βράχου.

* *

Ἡ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ἌΣΜΑΤΟΣ

Καθ' ἣν στιγμήν προαναγγέλλονται διάφοροι συναυλίας δὲν νομίζω ἄσκοπον τὰ εἶπω μερικὰς λέξεις περὶ τοῦ ἄσματος, τοῦ ἀνεξαντλήτου τούτου θέματος διὰ τοὺς ἐνδιαφερομένους. Δὲν δύναται τις τὰ θίξει τὸ ζήτημα τοῦτο χωρὶς τὰ ὑποπέσει εἰς πολυλογίας καὶ τὰ προκαλέσει δυσαρεσκείας τῶν αοιδῶν, οἵτινες κατὰ γενικὸν κανόνα εἶναι ὅπως καὶ οἱ ποιηταὶ τὰ πλέον εὐερέθιστα ὄντα· οἱ μετριώτεροι δὲ τούτων εἶναι καὶ οἱ πλέον εὐερέθιστοι ὅπως συνειδήσεται συμβαίνει εἰς πάντα καλλιτεχνικὸν κλάδον. Οὐχὶ ἄνευ λόγου λέγουσιν ὅτι ἡ φωνὴ καταστρέφεται, ἡ φωνὴ χάνεται. Καὶ ὁ λόγος εἶναι ἀπλούστατος. Δὲν διδάσκεται ὅπως πρέπει. Ὅλα τὰ λάθη τῆς πρώτης διδασκαλίας οἰουδήποτε ὄργανου δύναται τὰ διορθωθῶσι διὰ τῆς ἐργασίας ἀλλάσσεται ἡ κακὴ τοποθέτησις τοῦ βραχίονος ἢ τῶν δακτύλων τοῦ βιολιστοῦ ἢ κλειδοκυμβαλιστοῦ, ἐπίσης ἡ κακὴ τοποθεσία τῶν χειλέων τοῦ παίζοντος πνευστόν τι ὄργανον δύναται τὰ διορθωθῆναι, ἀλλὰ πολὺ δυσκόλως γαλβανίζεται τὸ φωνητικὸν ὄργανον κατόπιν ὑπερκοπώσεως ἢ κακῆς διδασκαλίας. Ἐὰν ἰκανὸς καὶ εὐφυὴς διδάσκαλος γνωρίζῃ διὰ τρόπου ἐπιτηδείου τὰ ἀναπτύξῃ μίαν φωνήν, τὰ τὴν καταστήσῃ μαλακὴν καὶ εὐστροφον, ἐὰν πάλιν ἄλλας φωνὰς μὴ ἐντελῶς καταστραφείσας δύναται διὰ καταλλήλου

διδασκαλίας τὰ τὰς ἐλαιναφέρῃ εἰς τὴν πρώτην κατάστασιν, τοῦναντίον ὁ ἄπειρος δύναται ἀνεπιστρέφει τὰ καταστρέφῃ ὅ,τι ἡ φύσις πλουσιοπαρόχως ἐδώρησε.

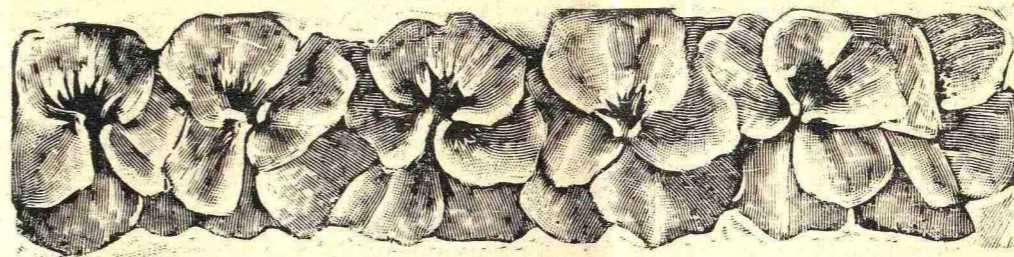
Ποῖος λοιπὸν εἶναι ὁ καλὸς διδάσκαλος; Διὰ τὰ διδάξῃ τις καλῶς πρέπει πρῶτον τὰ ἔχη γνώσεις. Πρέπει λοιπὸν τὰ ἀποφεύγει τις αοιδὸν οἵτινες δὲν εἶχον καλὴν φωνήν ἢ ἐλαττώματα ἅτινα δὲν ἠδυνήθησαν τὰ διορθώσωσιν.

Ὁ καλὸς αοιδὸς δύναται τὰ γίνῃ καὶ καλὸς διδάσκαλος, διότι ἐπειδὴ γνωρίζει κατὰ βάθος τὸ ἐπάγγελμά του, τὸν μηχανισμόν δηλαδὴ τῆς φωνῆς, τὰς πηγὰς τῆς καὶ πρὸς πατὸς τὴν ἔκφρασιν, τὰ δύναται συνελθῶς τὰ μεταδώσει ὅλα αὐτὰ καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς του.

Ὅθεν μόνον διὰ τῆς πλήρους ἀποκλήσεως τῆς τέχνης τοῦ ἄδειν τὰ δύναται τις τὰ ἐκτελεῖν ἄνευ κόπου πᾶν εἶδος μουσικῆς.

Ἡ ἀποστολὴ τῆς φωνῆς εἶναι τὰ θέλῃ τὴν ἀκοήν καὶ οὐχὶ τὰ σχίζῃ τὸ τύμπανον. Τοῦτο σήμερον συχνὰ λησμοιεῖται. Ὅταν τὸ ἐνθυμηθῶσιν, ἡ τέχνη τοῦ ἄσματος τὰ ἀνακτήσῃ τὰ δικαιώματά της· δὲν τὰ εἶναι τότε ἐπιτετραμένον εἰς τοὺς ἀνικάνους τὰ ἐλαγγέλλονται αὐτὴν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον τὰ τὴν διδάσκουσιν.

Σ. ΜΠΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΚΑΝΤΣΟΝΕΤΑ

ἘΔω καὶ δύο αἰῶνας σχεδόν, ὁ μέγας καὶ πολὺς Περγκολέζε συνέθετε τὴν Νεάπολιν τ' ἀπαράμιλλά του «Σικελικὴ τραγῳδία».

Ὁ Περγκολέζε ἔπαυσε τὰ ζῆ. Τὰ Σικελικά του ὅμως τραγῳδία ἔμειναν ἀθάνατα.

Αὐτὰ ἐχρησίμευσαν ὡς βάσεις ἐπάνω εἰς τὴν ὁποῖαν ἐδημιουργήθη ἡ σημερινὴ «Ἰταλικὴ Καντσονέτα», τὸ τραγῳδὶ τοῦ δρόμου, ποῦ ἡ Νεάπολις, κοντὰ στὰ τόσα ἀριστουργήματά της, ἔχει τὰ ἐπιδείξει, τρανὰ σημεῖα τῶν ποιητικῶν αἰσθημάτων της καὶ τῆς εὐγενεῦς ψυχῆς της.

* *

Ἡ «Νεαπολιτάνικη Καντσονέτα» δὲν ἔχει τίποτε, μὰ ἀπολύτως τίποτε ἀπὸ τὸ ὕψος καὶ τὴν τέχνην καὶ τὸ εὐφάνταστον τῶν μεγάλων συνθέσεων.

Μὰ ἔχει ἓνα ἄλλο πρᾶγμα ὅμως, ποῦ τὴν κάμνει μὲ ἠλεκτρικὴν ταχύτητα τὰ κατακτᾷ τὸν κόσμον, τὰ ξεφεύγει ἀπὸ τὸν στενὸν ὄριζοντα τῆς πατρίδος της, τὰ ξετρελαίνει, τὰ γοητεύει, τὰ σὲ κἀνὴ σκλάβον της, τὰ ἔχη περισσοτέρους λάτραις, ἀπὸ ὅ,τι αἱ συμφωνίαι τοῦ Μπετόβεν καὶ ἡ τετραλογία τοῦ Βάγνερ.

Εἶναι πλημμυρισμένη ἀπὸ θελκτικὴν αἰσθηματικότητα, ἀπὸ βαθεῖαν συγκίνησιν, ἀπὸ μαγεύουσιν χάριν, ἀπὸ συγκινοῦσαν περιπάθειαν.

Αἱ κλασικαὶ συνθέσεις θέλουν τὰ προετοιμασθῆς, τὰ μελετήσῃς γὰ τὰς ἀκούσῃς, τὰ τὰς αἰσθανθῆς.

Ἡ «Ναπολιτάνικη καντσονέτα» ἀπὸ λίγη καρδιὰ δὲν ζητᾷ τίποτε ἄλλο.

Καὶ οἱ Ναπολιτάνοι καὶ μαζί μ' αὐτοὺς καὶ ὅλος ὁ κόσμος ποῦ ἀναπνέει κάτω ἀπὸ τὸ ἀμυθήτου τέχνης μωσαϊκὸ, ποῦ παρουσιάζει κάθε στιγμή ὁ διαρκῶς σχεδὸν ἀσίγητος οὐράνιος θόλος της, εἴτε φιλόσοφος Γερμανὸς εἶναι, εἴτε ἀδιάφορος Ἑγγλέζος, εἴτε πολυάσχολος Ἀμερικανὸς, εἴτε φιλόδοξος Γάλλος, εἴτε ραχατιλῆς Ἑλληνας, εἶναι ὅλοι γεμάτοι ἀπὸ αἰσθημα, καρδιὰ καὶ εὐθυμία.

Εἶναι τὸ πρῶτο δῶρο ποῦ ὁ γενναϊόδωρος Ναπολιτάνικος ὀρίζων τὰ σοῦ χάριση μόλις ἀπὸ μακρὰ ἀντικρύσεως τὴν εὐμορφὴν καὶ σφριγῶσαν ἀπὸ ζωὴν Ἰταλικὴν πόλιν.

Ἴδου ὁ λόγος ποῦ ἐνῶ στὰς Ἀθήνας δὲν μποροῦν καλὰ καλὰ τὰ ζήσουν εἴκοσι ἐπιστήμονες καὶ μὲ κάποιαν ἀξίαν μουσικοί· ἡ Νεάπολις τροφοδοτεῖ πλουσιοπαρόχως εἴκοσι σχεδὸν χιλιάδας πλανοδίους αοιδούς, ποῦ μὲ τὸ μανδολίνο καὶ τὴν κιθάρα των, καὶ τὸ Πανσίλυπον, μέσα στῆς βάρκες καὶ κάτω ἀπὸ τὰ καταπλέοντα βαπόρια, σὲ κάθε μαγαζάκι, σὲ κάθε σταυροδρόμι, μέσα στὸ σιδηρόδρομο, τραγουδοῦν τὰς ἀνεξαντλήτου χάριτος καὶ εἰλικρινοῦς καὶ ἀδιαμφισβητήτου εὐθυμίας «Ναπολιτάνικες καντσονέτες».

* *

Κυρίες, χωμένες μέσα σὲ βελούδινα ἐπανωφόρια καὶ παχειὰ γουναρικά, μὲ τ' αὐτοκίνητά των ἢ τὰ λαμποκοποῦντα ἑμάξια των, τρέχουν κάθε ἀπόγευμα τὸν δρόμο

ποῦ φέρει στὸ Πανσίλυπον.

Τίποτε δὲν τοὺς σταματᾷ. Καὶ ἂν ἀκόμη ὁ ἀμαξᾶς των κομματιάσῃ κανένα ξυπόλητο παιδάκι, εἶνε ζήτημα ἂν ἡ ἀριστοκράτις κυρία θὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ σταματήσῃ, γιὰ νὰ μαζεύσῃ τὰ θρυμματισθέντα μέλη του.

Εἰς μία γωνίτσα ἓνα Ναπολιτάνικο ζευγάρι, ὁ ἄνδρας μὲ τὴν πλατεία του ρεμπούπλικα καὶ ἡ γυναῖκα μὲ τὴν πλουμιστὴ μαντήλα της, τραγουδοῦν κάποια παθητικὴ καντσονέτα, συνοδεύοντες τὸ τραγοῦδι των μὲ τοὺς μεταλλικούς, πλέον γλυκεῖς καὶ ποιητικούς ἤχους τοῦ μανδολίνου καὶ κιθάρας.

Τὸ ἀμάξι σταματᾷ. Ἡ κυρία ξαπλώνεται καλὰ καλὰ, καὶ μὲ εὐχαρίστησιν ποῦ τὴν διακρίνει εἰς τὰ παιγνιδιάρικα μάτια της, ἀπολαμβάνει τὸ εὐμορφο τραγουδάκι ποῦ τὸ κάμνει εὐμορφώτερο ἢ γλυκιὰ Ἰταλικὴ γλῶσσα, καὶ ὁ ψυχολογημένος χρωματισμὸς τῶν πλανοδίων τροβαδούρων.

*

Ὁ σιδηρόδρομος φεύγει μὲ ἰλιγγιώδη ταχύτητα ἀφίνων ὀπισθὲν του τοπεῖα ὑπέροχα, μαγικά. Δὲν προφθάνει καλὰ, καλὰ νὰ σταματήσῃ εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν καὶ μιὰ Ναπολιτάνα μὲ κατάμαυρα μάτια, λάμπουσα ἀπὸ εὐμορφιὰν μέσα εἰς τὴν ποιητικὴν της φορεσιά καὶ κουκουλωμένη μὲ τὴν θεώρατη καταπράσινη ἢ κατακόκκινη μαντηλά της, σκαρφαλώνει ἐπάνω εἰς τὸ βαγόνι σας.

Εἶναι καντσονετίστα ποῦ ἔρχεται μὲ τὴν κιθάραν της καὶ τὴν φωνὴν της νὰ σκορπίσῃ ἕως τὸν ἄλλον σταθμὸν τὴν ὠραίαν καὶ ἐλαφρὰν μουσικὴν τῶν τελευταίων τραγουδιῶν, ποῦ φαίνεται ὅτι νὰ κυλᾷ ἀπαλὰ ἐπάνω στὰ τρυφερὰ λόγια τοῦ ποιήματος.

*

Ὅπως δὲν ἐπιτρέπεται εἰς κανένα Ἕλληνα νὰ εἰπῇ ὅτι ἤκουσεν ἓνα οἰονδήποτε μελόδραμα ἐκτελούμενον ὅπως πρέπει νὰ ἐκτελῆται εἰς τὰς Ἀθήνας, ἔτσι δὲν τῷ ἐπιτρέπεται νὰ εἰπῇ ὅτι ἤκουσε Ναπολιτάνικην καντσονέταν, ἂν δὲν ἐπεσκέφθῃ τὴν Νεάπολιν.

Τὸ μουσικὸν ὕφος της χάνει τὴν λεπτότητά του, οἱ φθόγγοι της τὸ καθαρὸν, συμπαθὲς καὶ τρυφερόν των, ὅταν ἐκπατριθοῦν.

Ἡ Ναπολιτάνικη καντσονέτα θέλει Ναπολιτάνικον οὐρανόν, Ναπολιτάνικον περιβάλλον, θέλει τὰς γελαστὰς γραμμὰς τοῦ Πανσιλύπου, τὰς αὐστηρὰς καὶ κατσουφιασμένας τοῦ Βεζουβίου, γιὰ νὰ δείξῃ ὅλην τὴν εὐμορφιάν της, ὅλην τὴν δροσιάν της, ὅλην τὴν ποιησίαν της, ὅλην τὴν χάριν της, ὅλην τὴν γοητείαν της, ὅλον τὸ αἶσθημα ποῦ κρύβει μέσα στῆς νότες της.

Ἡ Ναπολιτάνικη καντσονέτα ἔξω ἀπὸ τὴν Νεάπολιν, εἶναι ἱμιτασιὸν καντσονέτα.

Νεάπολις 1909.

Θ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΑΓΙΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ

Τὸ εἶχε εἰπεῖ ὁ Λιάσκος ὁ Κοψᾶς, ὁ πρῶτος τοῦ χωριοῦ μπεκοῆς, καὶ ἄρρησι καμμιὰ δὲν ἐπιδέχεται!

Τὴν εἶδε ὀλοζώντανη τὴν χάρι, τὴν ἰύκτα ποῦ κοιμώτανε! Ἡ ἴδια ἡ μελαγχολικὴ Παναγία τοῦ ἐγκαταλειμμένου Μοναστηριοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Χλωμή, ὅταν ἄρρωστη, μὲ τὰ κατάμαυρα τὰ μεγάλα μάτια καὶ τὴν γαλάζια της κουκούλα στὸ κεφάλι. Τὸν εἶχε πλησιάσει καὶ τοῦ ἔδειξε μὲ τὰ λιανὰ της δάκτυλα, τὰ χλωμὰ καὶ ἀδύνατα ὅταν κερῶν δεκάρικα.

—... Ἐκεῖ στὴν οἴζα τῆς συκιᾶς Ἡλία. Δέκα τσαπιῆς θὰ σκάψετε καὶ θὰ μὲ βοῆτε. Ἐχὼ χρόνια ποῦ περιμένω ἐκεῖ. Ἡ ὕγρασία τοῦ σάπιον κουφαριοῦ τῆς συκιᾶς μὲ δοξάζει, κερῶν μου ἡ οἴζις τοῦ κλαριοῦ καὶ τὰ μολέματα καὶ τὰ μαμούδια του μὲ προσκυνᾶνε. Χρόνια ἔχω ἐκεῖ περιμένοντας τὸν ἄνθρωπο τὸν καθαρὸ, γιὰ νὰ μὲ βγάλῃ...

— Καὶ εἶσαι Λιάσκο καθαρὸς ἐσύ; ὁ κόσμος καὶ θὰ εἴξενε γιὰ νὰ ρωτᾷ, ἀλλὰ ὅταν ὁ Θεὸς τὸ λέει, ποῖος δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς βουλὰς τοῦ Παντοδυνάμου! Τὸ ἔλεγεν ἄλλως τε καὶ ὁ Παπᾶς:

— Ἀνεξερεύνηται αἱ βουλαι τοῦ Ὑψίστου καὶ θαυμασιὰ τὰ ἔργα του!

Ἀφοῦ ἡ Παναγία ἐξέλεξε τὸν Λιάσκο, γιὰ νὰ τὴν βγάλῃ ἀπὸ κεῖ, μεγάλο καὶ σεβαστὸ τὸ θέλημά της!...

*

Ἡ παλῆα συκιὰ τοῦ χωριοῦ, ἓνας κορμὸς ἄσπρος, ὅταν φολιδωτὸ μεγάλου φειδιοῦ

κορμί, ἔγερνε στραβολαιμασμένη, γεμάτη κόμπους καὶ ζευζεκιές, μισόξερη καὶ ξασπρισμένη, μὲ καὶ κλαδιὰ γυμνὰ ὅταν πεθαμμένων κόκκαλα ποῦ τὰ ξέπλυνε ἡ βροχὴ καὶ τὰ ἐξέρανε ὁ ἀέρας ἔγερνε στοῦ παληοῦ σπιτιοῦ τοῦ Φωτομάρα τὰ στοιχειωμένα χαλάσματα. Τῶν Τούρκων κατοικιὰ τὸ σπιτιμὰ φορὰ, μαῦρος τῶν ὑαγιάδων τάφος καὶ καταραμένη ἀνάμνησι σήμερα. Κανένας ἀπὸ τὸ χωριὸ δὲν τολμοῦσε νὰ πατήσῃ ἐκεῖ μέσα στῶν φαντασμάτων αὐτὸ τὸ ἀνάκτορο καὶ τῶν τρελλῶν τὸ ἀποκοῦμι...

Ἐκεῖ λοιπὸν στὴ οἴζα τῆς συκιᾶς τῆς γέρικης καὶ τῆς ξεροῆς ἐκρύβετο ἡ Παναγία...

Τὴν ἄλλη ἡμέρα ποῦ ὁ ἥλιος ἐξέσταινε τὴ φύσι καὶ ἀνέβραζε τοὺς χυμούς καὶ ἐλάμπρυνε τὴν πλάσι, τὸ χωριὸ γονατισμένον προσκυνοῦσε τὸ ἄγιο κόνισμα, ποῦ τὸ τσαπὶ τοῦ Παπαφάνα ἔβγαλλε...

Παλῆα εἰκόνα καὶ μελαχροινὴ ὅταν καπιτισμένη. Μιὰ Παναγία μόλις διακρινότανε μὲ τὸ γερόμενο της κεφάλι, ἀπάνω στὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ της...

Ὅλοι πέσανε σαστισμένοι καὶ προσκυνοῦσαν...

Μεγάλο θαῦμα γιὰ τὸ χωριὸ καὶ ἐξαιρετικὴ τῆς θεομήτορος ἡ εὐνοια!... Ἡ πομπὴ ἐκίνησε. Καμαρωτὰ ὁ Λιάσκος τὴ πῆγαινε στὴ ἐκκλησιά, πρῶτος—πρῶτος ἀπὸ τὸ τρομαγμένο πλῆθος, ποῦ ὅταν μελίσσι ἐβοῦζε:

—Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον Κύριε ἐλέησον.

Ξαφρισμένες ἢ γυναικοῦλες ἔβγαλαν εἰς

της αὐλές, κρατοῦσαι κεραμίδια, μὲ λιβάνι καὶ ἀναμένα κάρβουνα—Προθέρες προσκυνούσαν εἰς τοὺς δρόμους.

—Θάμα ἔκανε μεγάλη ἡ χάρι της! Θάμα!

—Θὰ καθάρισθαι τὸ χωριὸν ἢ Μεγαλόχαρι...

Τὴν ἄλλη ἡμέρα εἰς τὴν ἐκκλησίᾳ βροχὴ τὰ ταξίματα τῆς Παναγῆς καὶ τοῦ Λιάσκου τὸ χαριτζιλήκι!...

Ἄρκετὲς ἡμέρες ἢ ταβέρες τοῦ χωριοῦ ἀνεβόησαν ἀπὸ τὸν ἀντίκτυπο τοῦ μεγάλου τῆς εἰκόνας θαύματος. Ὁ Λιάσκος «ἐμπλησθεὶς» χρημάτων ἐβύζαινε κρασί, σὰν τὸ ρουμπίνι κόκκινο ἀπὸ τὸ βράδυ ὡς τὸ πρωῖ καὶ ἀπὸ τὸ πρωῖ ἕως τὸ βράδυ...

✱

Πέρασε καιρὸς, τὸ θαῦμα ἄρχισε νὰ λησμονῆται, ὅταν ἄλλος μπεκοῆς, ὁ Μπάης ὁ Χαράλαμπος, ὄνειρεύθηκε νέον ἅγιον θαμμένον. Τὸν ἅγιον Πολύκαρπον, ποῦ προστατεύει τὰ ὀπωρικὰ καὶ εὐλογᾷ τ' ἀμπέλια. Τὸ χωριὸν ὅλο ἀπὸ φτωχοὺς κτηματίας συγκείμενον, συνεταράχθη πάλιν, ὁ Παπᾶς ἐξαυαφόρσε τὰ πετραγέλια του καὶ ἡ γυναικοῦλες ἀνατρέχασαν ἀπὸ ἕνα ῥίγος ἱερὸν... τὴν ἡμέραν ἢ ταβέρας ἀντήχησαν ἀπὸ τοῦ Μπάη τοῦ Χαράλαμπου, τὰ βυθιὰ Ἀνατολίτικα τραγούδια:

Ὡς πότε ἄχ, ὡς πότε βῆχ
ὡς πότε κασαβέτι
ὡς πότε θὰ μὲ τυραννῆ
τὸ ἰδικὸ σου ντέρτι! . . .

Δὲν ἐπέρασεν ἕνας μῆνας καὶ νέος ἅγιος στενοχωρηθεὶς εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, ὅπου ἐκρύπτετο, ἀπεφάσισε νὰ φανερωθῆ, ἐμφανισθεὶς εἰς τὸν Σμολέντζο. Μόλις ἠύχασε καὶ τὸ σούσουρο αὐτὸ καὶ ὁ Λιάσκος ὄνειρεύτηκε καὶ τέταρτον ἅγιο. Ἦτον καιρὸς νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς γιατί ἡ συγκομιδὴ τῆς Παναγῆς ἐστραγγίσθη μέχρι πενιάρας εἰς τὰ ταβερνεῖα.

Ἡ εὐφορία αὐτῆ τῶν ἁγίων ἄρχισε νὰ ἐνοχλῆ πλέον τὸ χωριό.

Σχόλια καὶ συζητήσεις ἐγένοντο. Ἐπικρίσεις καὶ κατακρίσεις, θείαι ὄργαι καὶ ἐκδικήσεις διεβλέποντο, ὅτε καὶ πέμπτος ἅγιος ἀνεφάνη, ἢ μᾶλλον ἅγιοι, γιατί δώδεκα ἀπόστολοι ζητοῦσαν νὰ φνιρώσουν διὰ μιᾶς ἀπὸ ἕνα χωράφι ποῦ ἦσαν σπαρμένοι «ἀπὸ τοῦ Τούρκου τὸν καιρὸ» καθὼς ἔλεγεν ὁ καὶ πάλιν ἐνυπνιασθεὶς θεοπροβλήτοσ Μπάης ὁ Χαράλαμπος . . .

Ἐντρομον τὸ χωριὸν πρὸ τῆς οὐρανίας αὐτῆς μεταναστεύσεως, ἔτρεξεν εἰς τοῦ Τολιὰ τὸ χωράφι, ὅπου οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ἐπρόκειτο νὰ βγοῦν. Σύρρουν τὰ ραιβὰ καὶ τὰ καταρικνισμένα πόδια της, ἠκολούθησε τὸ ἄλλο πλῆθος καὶ ἡ Ποσιόλενα ἢ Παρεδρίνα, πανέρημος καὶ ἀάμπτωχος χήρα ποῦ ζοῦσε ζητιανεύοντας εἰς τὸ χωριό! ἄλλο ἀπὸ ἕνα σεσαθρωμένο σπιτάκι, γυμνὸ καὶ ἔρημο, ποῦ τὸ ἄφηρε ἀνοιχτὸ δὲν εἶχε:

— Ὁ φτωχὸς καὶ ὁ ἔρημος, κλέφτη δὲν φοβᾶται!

Ἐπῆγε λοιπὸν καὶ αὐτὴ νὰ προσκυνήσῃ τὴν χάρι τους, συντετριμμένη ἐζήτησε νὰ ἀσπασθῆ τὴν εἰκόνα ποῦ τρέμοντες οἱ χωρικοὶ κρατοῦσαν:

— Ὡ χον! Χριστιανοί! Οἱ ἅγιοί μου Ἀπόστολοι! Τὸ κόνισμα ποῦ πέρισυ μοῦ κλέψανε ἀπὸ τὸ φτωχικό μου!

Τὸ πλῆθος συνεταράχθη!

— Τὴν τρελλή, τὴν παληόγρηρα γρουσουζιὰ θὰ κάνῃ!

Ἀλλὰ ἡ Ράφταινα τῆς γειτονιάς ἢ γλῶσσα ἢ μοναδικὴ καὶ ἡ Μαρίνα ἢ γειτόνισα τὸ βεβαίωσαν. Τότε θυμῆθησαν καὶ οἱ ἄλλοι πῶς ἢ Παναγιὰ ποῦ βρέθηκε πέρισυ μεγάλη εἶχε ὁμοιωτῆτα μὲ τὸ κόνισμα τῆς ρημοκλησιᾶς τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ποῦ μυστηριωδῶς ἐχάθηκε!

— Ὡ τῆς ἀνομίας τῶν ἀνόμων καὶ τῶν ἀσεβῶν, ἐφώναξεν ὁ παππᾶς καὶ ἐζήτησε τοὺς μπεκοῆδες

Ὁλο τὸ χωριὸν ἔξαλλο ἐρίχτηκε νὰ βρῆ

τοὺς μπεκοῆδες ποῦ γεινήκαν ἄφαντοι!...

— Ὅποιος θέλει νὰ πιῆ κρασί, νὰ ἰδρωσῇ, στᾶρι σπέρνοντας καὶ ὄχι εἰκόνας!...

Ἀλλὰ οἱ μπεκοῆδες δὲν βρεθῆκαν πουνθενά!...

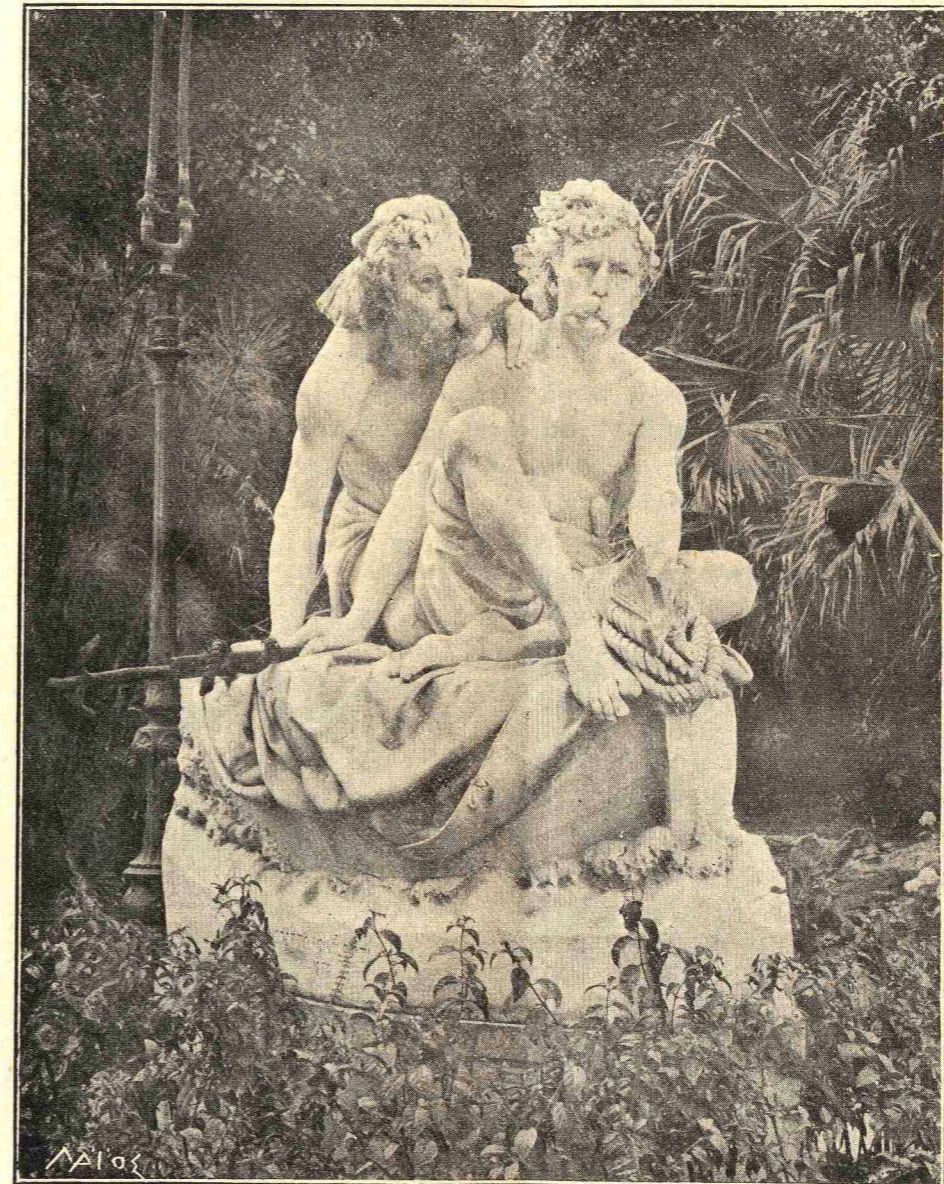
Ἀπὸ τότε σιὸ χωριὸ οὔτε ἅγιοι, ἀλλὰ οὔτε καὶ διάβολοι ξαναβγήκαν. Ὁ Λιάσκος,

ὁ Μπάης, ὁ Βολιὸς καὶ ὁ Σμολέντζος καὶ τῶν λοιπῶν μπεκοῆδων ὁ χορὸς, σιὸ χωριὸ δὲν ξαναφάνηκεν!...

Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔχη ὁ πράγμα, οἱ ἅγιοι τὸ ἔκαμαν τὸ θαῦμα τους.

Τὸ χωριὸν τὸ καθάρισαν...

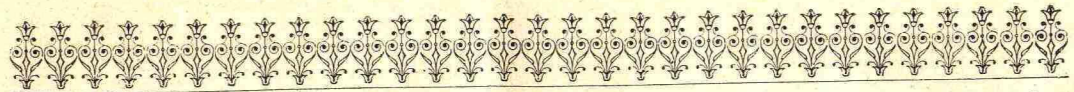
ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΝΑΡΗ

Ἔργον τοῦ γλύπτου C. villetti

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Είναι αναντίρρητον ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ μουσική, εἰσαχθεῖσα εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Μακεδονικῆς κατακτήσεως, ἀνεπτύχθη καὶ ἐκαλλιεργήθη καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων ἔτι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Καὶ ὁ Χριστιανισμός, ὅταν ἤρξατο διαδιδόμενος ἀνὰ τὸν τότε κόσμον, ἑλληνικὰς βεβαίως εὔρε μελωδίας. Κατὰ τὰς χριστιανικὰς ἱερουργίας τῶν πρώτων χρόνων ἡ μουσικὴ ἦτο γοργὴ καὶ ταπεινὴ, πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν ἔννοιαν τοῦ ἔσματος ἐπιζητοῦσα νὰ ἐκφράσῃ. Πρῶτα δὲ ἄσματα, τῶν χριστιανῶν ἦσαν αἱ Παρκακατολογία, ψαλλόμεναι μεταξὺ ἀπαγγελίας καὶ ὠδῆς (recitativo), ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐμάνθανον τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ μάλιστα τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἐν οἷς γίνεται λόγος περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίας. Μετὰ τὰς παρακαταλλαγὰς ἦλθον τὰ Ἀντίφωνα, ψαλλόμενα ἐν ἀνταποκρίσει τῶν ἱερέων πρὸς τοὺς ἐκκλησιαζομένους, παρεμφερῶς πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων θυμεικὰ ἄσματα.

Μέχρι τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ἔψαλλεν ὁλόκληρος ὁ λαός, ὅτε τὸ 360 ὑπὸ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνελθούσης Συνόδου ἐθεσπίσθη «Μὴ δεῖν πλέον τῶν κανονικῶν ψαλτῶν... ἑτέρους τινας ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ».

Μόνον εἰς τὰς γυναῖκας δὲν ἐπετρέπετο νὰ συμπάλλωσιν. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ὅμως ποῖος ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας συγγραφέων ἀναφέρει, ὅτι καὶ εἰς τὰς γυναῖκας κάποτε ἐπετράπη νὰ ὑπηγῶσι μόνον. Καὶ τοῦτο, διὰ νὰ μὴ φλυαρῶσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Ἄλλ' ἡ ἐκκλ. μουσικὴ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὸν ὠρισμένον αὐτῆς τύπον ἔλα-

βεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὅστις συνεπλήρωσε καὶ καθώρισε τὴν μουσικὴν σημειογραφίαν, τοὺς ἤχους, τὰ συστήματα κλπ. Οὕτω δὲ ἡ ἐκκλησιαστικὴ μελωδία διαμορφωθείσα, καθίσταται σύστημα τέλειον καὶ ὠρισμένον, μακρὰν μὲν τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτήρος, ἀλλὰ συγκρινομένη πρὸς τὴν μουσικὴν ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κυρίως καὶ διαπλασσομένη κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν παιδείαν ἦν τότε εἶχον.

Τὴν μουσικὴν ταύτην τὴν ὑπὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ Ἰωάννου διαρρυθμισθεῖσαν, ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν δὲ λίαν ἐπιμελῶς καλλιεργήθεισαν καὶ ἀναπτυχθεῖσαν, διατηρεῖ σήμερον ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Βυζαντινῆ.

✱

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῇ Δυτικῇ ἐκκλησίᾳ παράλληλως τὰ πρῶτα ἐκκλησιαστικὰ μέλη ἦσαν ἑλληνικά. Ὁ Bergier εἰς τὸ λεξικὸν αὐτοῦ τῆς Θεολογίας λέγει, ὅτι κατὰ τὸν ἕκτον μ. Χ. αἰῶνα ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ Διάλογος εἰσήγαγεν ἄσματα εἰλημμένα ἐκ τῶν Ἑλευσινίων μυστηρίων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ὁ αὐτὸς Γρηγόριος, δύο αἰῶνας μετὰ τὸν Ἀμβρόσιον τῶν Μεδιολάνων, προσέθηκε εἰς τὸ μουσικὸν τετράχορδον τοῦ Ἀμβροσίου τρεῖς ἔτι τόνους καὶ ἐτενόησεν οὕτω τὸ ὀκτάχορδον σύστημα, εἰσαγαγὼν τὸ Γρηγοριανὸν ἄσμα. Τὸ ἄσμα τοῦτο διατηρούμενον ἔτι ἐν μέρει παρὰ τοῖς Δυτικοῖς, ὑπὸ τὸ ὄνομα planus cantus, ψάλλεται ὑπὸ ὅλων τῶν φρονῶν ἐν ὁμοφωνίᾳ.

Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος, ὅτε ἀνεκαλύφθησαν διάφοροι νόμοι καὶ κα-

νόμους, τὸ ἀπλοῦν σύστημα, τὸ τέως εἰς τὴν ὁμοφωνίαν ἢ τὴν ἀντιφωνίαν τὸ πολὺ περιοριζόμενον, περιεβλήθη κατ' ὀλίγον τὴν ἁρμονίαν, ἧς ἡ ἐπινόησις ὀφείλεται εἰς τὰ κλειδοτὰ κυρίως ὄργανα.

Μόνη ἡ Ἰταλία, ἣτις ἐθεωρεῖτο τὸ μόνον θρησκευτικὸν τότε κέντρον, διατήρησασα τὴν ἀπλὴν καὶ μονόφωνον ἐκκλησιαστικὴν μελωδίαν, ἐχρησίμευεν ὡς ὑπόδειγμα εἰς τὴν μουσικὴν, τὴν εἰσαχθεῖσαν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἄλλων ἐν Εὐρώπῃ ἐθνῶν.

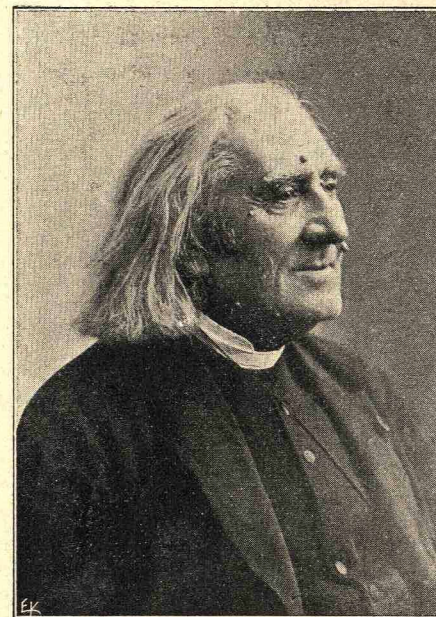
Εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μουσικῆς τῶν Εὐρωπαίων μεγάλως συνέτεινον τὰ μελοδράματα, τὰ προκύφαντα ἐκ τῆς

ἐν τοῖς θεάτροις εἰσαγωγῆς τῆς μουσικῆς. Ἄλλὰ καὶ πάλιν, μετ' ὄλην τὴν γενομένην πρόοδον, ἡ μουσικὴ τῶν Εὐρωπαίων εἰς νηπιώδη κατάστασιν εὐρίσκετο μέχρι τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, ὁπότε ὁ Ἰταλὸς μουσουργὸς Palestrina ἔθηκεν ἀσφαλεῖς καὶ κανονικὰς βάσεις εἰς τε τὸ ἄσμα καὶ τὴν μελωδίαν. Τότε δὲ καὶ ἡ ἁρμονία ἀναπτυχθεῖσα καὶ ἐπιστημονικῶς τελειοποιηθεῖσα, συνετέλεσεν ὅπως ἡ μουσικὴ παρ' Εὐρωπαίους καταστῆ τέχνη ἐκφράσεως, μιμουμένη καὶ παριστώσα τὰς εἰκόνας ὅλων τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Κ. Α. ΨΑΧΟΣ

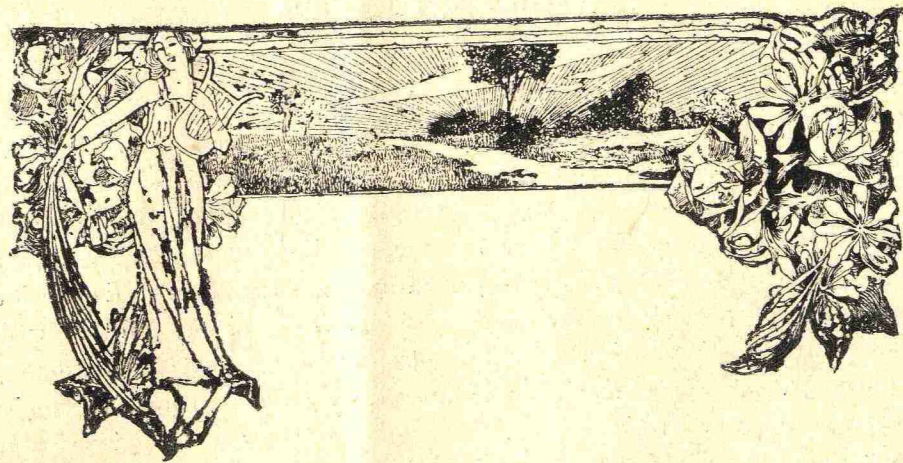
ΜΕΓΑΛΟΙ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΙΣΤΑΙ

FR. LISZT

R. SCHUMANN

ΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΑ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ

Ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις βιβλίον φέρον τὸν τίτλον «Τὸ Ἐθνικὸν Ὁδεῖον» ὑπὸ τοῦ κ. Constant Pierre, ὑποδιευθυντοῦ τῆς Γραμματείας τοῦ ἰδρυμάτος τούτου.

Τὸ ἔργον αὐτὸ ἀναμφισβητήτου κύρους, τελειότατον, εὐρίσκειται εἰς χεῖρας παντὸς μουσικογράφου. Πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Ὁδειακῆς αὐτῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, δὲν εἴχομεν καμμίαν ἀκριβῆ πληροφορίαν ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἰδρυμάτος.

Ὁ συγγραφεὺς πρωτοφανῶς ἀδιάκριτος, ἔγεινεν αἰτία νὰ δακρύσουν πολλὰ μάτια, ἀποκαλύπτων ὅτι ἡ Δ)νὶς Τάδε ἐπῆρεν ἀπλῶς Εὐφημιὸν Μνεῖαν εἰς τὴν προκαταρκτικὴν τάξιν, καὶ ἡ κυρία Δεῖνα ἔταν Γον Ἐπιανον εἰς τὴν Δραματικὴν.

Τί ἐνδιαφέρει τὴν Sarah Bernhardt ἢ τὴν Rejane ἂν γνωσθῇ ὅτι δὲν ἔφθασαν ποτὲ τὸ Λον Βραβεῖον! Τί ἐνδιαφέρει τὸ κοινὸν νὰ μάθῃ ὅτι ἡ Barbet ἐπῆρε μόνον ἓνα δυστυχισμένον Ἐπιανον Κωμωδίας (Comedie). Ἡ λίμψις τῶν ἀστέρων αὐτῶν δὲν θὰ μετριάσθῃ βέβαια! Ἀλλὰ διὰ τοὺς δυστυχεῖς οἱ ὅποιοι ἀπέτυχον εἰς τὸ πρακτικὸν στάδιον, ἐκείνους ποῦ ἐκαυχῶντο διὰ τοὺς περασμένους θριάμβους των, τί ταπεινώσεις νὰ ἀποκαλυφθοῦν εἰς τοὺς μαθητάς, τοὺς γνωρίμους, τοὺς φίλους των!

καὶ νὰ ὑποστοῦν ἐπομένως τὰ ἐπίχειρα τῶν ψευδολογῶν των!

Ἐν τούτοις ἄ: μὴ πληγωθῆ ἡ φιλοτιμία των πάρα πολὺ ἀπὸ τὰς ἀποκαλύψεις τοῦ κ. Constant Pierre. Ὁ ἀμείλικτος ἱστοριογράφος ἔκαμεν ἄλλας πολὺ μεγαλειτέρας. Μήπως δὲν μανθάνομεν ἀπ' αὐτὸν τὰ ὀνόματα συνθετῶν οἱ ὅποιοι ἠναγκάσθησαν δι' ἔλλειψιν θάρρους ἢ ἐπιτηδειότητος νὰ δεχθοῦν ταπεινὰς θέσεις ἐκτελεστῶν ὀρχήστρας, ἢ νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Μουσικὴν καὶ νὰ ἐπιδοθοῦν εἰς σιάδια ὅπως ξένα πρὸς τὴν Τέχνην;

Ἴδεν ἐν πρώτοις ἡ περίεργος μοῖρα μερικῶν «Μεγάλων Βραβείων Ρώμης» (Grands Prix de Rome).

Ὁ Blondeau τυχὼν τοῦ βραβεῖου, κατὰ τὸ 1808, δὲν γνωρίζω νὰ ἀρῆκε κανέν μουσικὸν ἔργον. Οἱ φιλολογοῦντες ὅμως δὲν θ' ἀγνοῦν ἴσως ὅτι ὑπάρχει μία μετὰφρασίς του τοῦ «Πρίγκιπος» τοῦ Machiavel. Δὲν ἔχασε, ὡς βλέπετε, τὸν καιρὸν του εἰς τὴν Ρώμην. Ἐξέχασε βέβαια τὴν σύνθεσιν, ἀλλὰ ἔμαθε Ἰταλικὰ! Ὁ Batton βραβεῖον Ρώμης κατὰ τὸ 1817, συνθέτης πέντε ἔξ μελοδραματίων, τῶν ὁποίων κρίνω περιττὸν νὰ ἀναφέρω τοὺς τίτλους, καὶ τὰ ὅποια περιέργως παρεστάθησαν ὅλα, αὐτὸς ὁ τι-

μηθεῖς μὲ τὸ μέγα βραβεῖον τοῦ Ἰνστιτούτου, εὐρεθεῖς ἄνευ οὐδενὸς πόρου, ἠναγκάσθη νὰ ἀντιγράψῃ πρὸς τόσα τὴν σελίδα τὰς συνθέσεις τῶν ἄλλων, καὶ... νὰ κατασκευάσῃ τεχνητὰ ἄνθη! Ὁ Boisselot, μέγα βραβεῖον τοῦ 1836, ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχίαν μὲ ἓνα μελόδραμά του παρασταθὲν 75 φορές. Μὴ ἐπιτυχὼν εἰς τὰ κατόπιν ἔργα του, ἀνέλαβε τὸν ἐμπορικὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του, κατασκευαστοῦ πιάτων εἰς τὴν Μασσαλίαν.

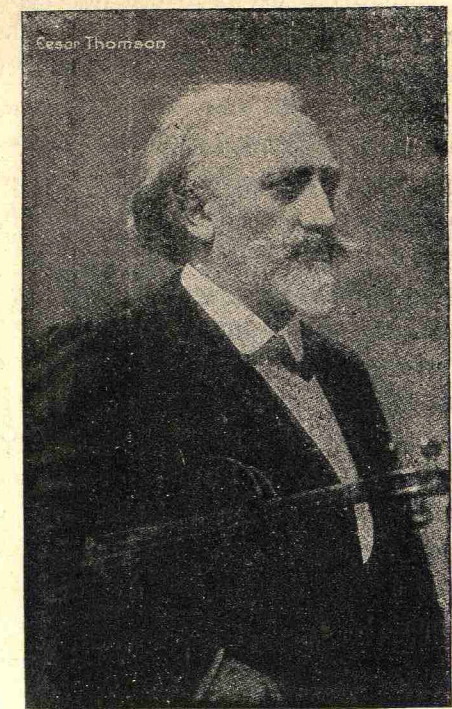
Ὁ Boisselot ἦτο γαμβρὸς τοῦ Leseur, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καθηγητῆς τοῦ Berlioz καὶ τοῦ Gounod. Ὁ Ortolan δευτερον βραβεῖον κατὰ τὸ 1845 συνέγραψε δύο πράξεις ἔργου παρασταθέντος εἰς τὸ «Λυρικὸν Θέατρον». Ἀπελιπσθεῖς ὅτι θὰ φθάσῃ ποτὲ μέχρι τῆς «Opera Comique», εἰσήλθεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἔγεινε... Γενικὸς Πρόξενος εἰς τὴν Αὐστραλίαν!

Ποῖος ἐνθυμεῖται τὸν Rabuteau μέγα βραβεῖον τοῦ 1868; Ποῖον ὑπῆρξε τὸ μουσικὸν του στάδιον; Ἀπὸ τὸν κ. Constant Pierre μανθάνομεν ὅτι συνέθεσε μίαν suite δι' ὀρχήστραν καὶ μερικὰ τραγούδια. Τίποτε ἄλλο. Μὰς προσθέτει μόνον ὅτι ἔπαιξε βιολὶ εἰς τὴν ὀρχήστραν ὅχι τῆς «Opera» ὁχι τῆς «Opera Comique» ἀλλὰ τοῦ θεάτρου Dejazet. Ὅποια ἀθλιότης!...

Τὸ ὠφέλιμον ἢ μὴ τοῦ Βραβεῖου τῆς Ρώμης δὲν ἀπεδείχθη. Ἄν ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν Γάλλων συνθετῶν ἔτυχε τῆς προστασίας τῆς Κυβερνήσεως, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν τὴν ἀπηξίωσαν.

Οἱ Auber, F. David, Ernest Reyer, Leo Deslibes, E. Lalo, Victorin, Joncières, Gabriel Fauré, Vincent d'Indy, B. Godard, καὶ ὁ Saint-Saens. Κανείς ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς μουσικοὺς δὲν ἠθέλησε νὰ ὑποστῇ τὴν δοκιμασίαν τοῦ διαγωνισμοῦ. Μόνος ὁ Saint-Saens ὁ ὁποῖος παρουσιά-

σθη δις ματαίως. Δύο φοραῖς ἡ Ἀκαδημία τῶν Ὠραίων Τεχνῶν, τὸν ἔκρινε ἀνάξιον νὰ σταλῆ εἰς τὴν Ρώμην ὑπότροφος πρὸ ἢ μετὰ τὸν κ. Lenerveu. Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἔκρινε ἀνώτερόν του εἰς τὰ 1864, εἶνε ὁ Victor Sieg, ἀποθανὼν εἰς τὸ 1899 ἐπιθεωρητῆς τῆς διδασκαλίας τῆς χορωδίας εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πόλεως τῶν Παρισίων. Δὲν ἦτο ἐντελῶς ἐστηρημένος ταλάντου ἀλλ' ἡ κακοτυχία τὸν παρηκολούθει παντοῦ. «Ὁλην μου τὴν ζωὴν κατατρέχομαι ἀπὸ τὸ βραβεῖον τῆς Ρώμης» ἔλεγε στεναζών. «Ἄμα μιλοῦν γιὰ μένα σηκώνουν τοὺς ὄμους». Ὁ Sieg, καλὸς μουσικός. Φαντασθῆτε ὅτι αὐτὸς ἔφαγε τὸν Saint-Saens. Αὐτὸ μὲν δίδει ἓνα εἶδος γελοίας διασημότητος, μὲν ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἔμπνευσιν, καὶ μ' ἐμποδίζει νὰ γράψω. Εἶμαι τὸ ἀθῶον θῦμα, τοῦ ἀθῶου Camille».

CÉSAR THOMSON

Ὁ μέγας βιολιστῆς

Μεταξύ τῶν τιμηθέντων μὲ βραβεῖα Συνθέσεως καὶ Ἀντιστίξεως, ἀναφέρω τὸν E. Millet, ὑπάλληλον τοῦ Διοικητικοῦ προσωπικοῦ τῶν νοσοκομείων!

Εἰσηλθὼν εἰς τὸν Οἰκονομικὸν κλάδον, οἱ Chaucourtois Ἄον βραβεῖον πιάνου, καὶ Garat, Ἐπαινος Μονωδίας. Εἰς τὰς Δημαρχίας τῶν Παρισίων, οἱ Halary Ἄον βραβεῖον εἰς τὴν σάλπιγγα, καὶ Gautier Ἄον βραβεῖον βαθυκόρδου. Εἰς τὸ τυπογραφεῖον Chameret ὁ Duvernoy Ἄον βραβεῖον Μονωδίας. Εἰς Ἀσφαλιστικὰς Ἐταιρείας, ὁ Metrème Ἄον βραβεῖον Δραματικῆς, ἠθοποιὸς ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ «᾽Ὀδεῖον» (Odeon) καὶ τὴν «Γαλλικὴν Κωμωδίαν» (Comedie Française). Εἰς μοναστήριον ἢ Διῆς Lammier βραβεῖον Τραγωδίας.

Σημειώομεν ἀκόμη μεταξὺ τῶν λαβόντων βραβεῖα τοῦ ᾽Ὀδεῖου, τὸν Cappelletti ὁ ὁποῖος ἔγεινε κορίστας εἰς τὴν «Opéra», F. Lemaire, βραβεῖον πιάνου, ὁ ὁποῖος ἔγεινε τενόρος, Bourgeois ὁ ὁποῖος ἔγεινε βιομήχανος καυστικῶν ὑλῶν, Jacobe, ζωέμπορος καὶ Dorel χοροδιδάσκαλος εἰς τὸ Μονακό.

Νέοι μαθηταί, διαβάστε μὲ προσοχὴν τὸ ἔργον τοῦ κ. Constant Pierre, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῆ ἑξῆς τοῦ ᾽Ὀδεῖου. Ἐργασθῆτε μὲ ὅλην σας τὴν καρδίαν ὡς ἂν ἡ τύχη νὰ σᾶς προωρίξει νὰ γεινετε ἕνας Gabriel Faure ὁ ὁποῖος εἰς τὸ ᾽Ὀδεῖον τὸ ὁποῖον σήμερον διευθύνει, ἢ ἕνας Risler ὁ ὁποῖος ἀπεχώρησεν ἀπὸ αὐτὸ παραιτηθεὶς!

LE TRILLE

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΒΑΓΝΕΡ

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Βάγνερ εἶχεν ἀκαταπύστους χρηματικὰς ἀνάγκας, καὶ δὲν ἐδίσταζε νὰ ἀπευθύνηται εἰς τὸν δεῖνα ἢ δεῖνα ὅπως ἐπιτύχη τὴν ἐξεύρεσιν χρημάτων δι' οἰουδήποτε μέσον. Ἐφημερίς τις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσιεύει τὴν κατωτέρω περιεργὸν ἐπιστολήν, ἣν ἀπηύθυνε κατὰ τὸ ἔτος 1864 ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν, ἔνθα τότε εὐρίσκετο, πρὸς τὸν συνθέτην Φράνς Ἀπτ, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διεύθυνε τὴν ὀρχήστραν τοῦ θεάτρου τῆς Αὐλῆς εἰς Μπρουναβίτζ.

Τὸ περιεχόμενον ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἄγαπητὲ φίλε,

Θὰ ἠμπορούσατε νὰ μοὶ παράσχετε μίαν μεγάλην ἐκδοίλευσιν. Ἐχῶ ἀνάγκην χρημάτων καὶ ἀκόμη δὲν ἔχω δυστυχῶς τίποτε ἑτοιμὸν διὰ τὸ θεῖον. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ ζητήσω μέσον τι ἐκ τοῦ ἐποῖον νὰ κατορθώσω νὰ λάβω τι ἐκ τῶν παλαιῶν μου μελοδραμάτων καὶ πρὸς τὸ παρὸν δὲν εὐρίσκω παρὰ τὸ «Μπρούνοβικ» καὶ «Λόεγγκριν», τὰ μόνα ἅτινα δυνατὸν νὰ παρασταθῶσι. Γνωρίζω ὅτι ἐνταῦθα τὰ ἔργα μου ἔχον νὰ παλαίσουν κατὰ τῆς Αὐλῆς, ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπιτύχητε καὶ τι ὅπως καὶ διὰ τὸ «Ταγγάουζερ». Σᾶς ἐξομολογῶμαι καθαρὰ ὅτι τὸ φλέγον ζήτημα δι' ἐμὲ εἶναι νὰ λάβω χρήματα ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον. Κάμετε ὅπως ἠμπορέσητε νὰ πωλήσητε τὸ ταχύτερον τὸ «Λόεγγκριν» καὶ «Ριέντση» καὶ ἀποστείλατέ μου τὸ ἀγτίμιμον ὅπως καὶ διὰ τὸ «Ταγγάουζερ» 30 Λουδοβίγια. Ἀπάντησιν ἀγαμένω ἀνυπομόνως καὶ μὲ καλὰς εἰδήσεις.

Χαίρετε

Ριχάρδος Βάγνερ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἄϊαν προσεχῶς θὰ ἔλθουν ἐνταῦθα ὁλόκληρος ἡ ὀρχήστρα τοῦ Μονάρχου «Tonkünstler» ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διασήμου ἀρχιμουσικοῦ Löwe ἢ τοῦ Lassal, εἰς τὸ Βασ. θεῖον ἢ περιφέρημος ὑψίφωνος Διῆς Luquiens μετὰ τοῦ κλειδοκυμβαλιστοῦ κ. De Flagny καθηγητοῦ εἰς τὸ ᾽Ὀδεῖον τῆς Γειεύης διὰ δύο ἢ τρεῖς συναυλίας μετὰ σχετικῶν διαλέξεων συνοδευόμενων καὶ ὑπὸ φωτεινῶν εἰκόνων εἰς τὸ ᾽Ὀδεῖον Ἀθηῶν.

Ἦδη εὐρίσκονται εἰς διαπραγματεύσεις καὶ μὲ ἄλλους μεγάλους καλλιτέχνους μὲ τοὺς ὁποῖους δὲν ἔκλεισαν ἀκόμη ὀριστικὴν συμφωνίαν.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἐφετεινὴν χειμερινὴν περίοδον αἱ Ἀθηναὶ θὰ φιλοξενηθῶσιν ἐκτὸς τῶν ἄνω καλλιτεχνῶν τὴν Ὀπερα τοῦ Κεϊτιβιάλ καὶ τὴν Βιεννέζικη Ὀπερέττα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ συνθέτου τῆς «Εὐθύμου Χήρας» κ. Λεχάρ καὶ μὲ πρωταγωνίστρια τὴν χαριτωμένην δεσποινίδα Μήλα Τέρρεν.

Ἄνωρίσθη ἀρίστρια εἰς τὴν Ὀπερὰ τῶν Παρισίων ἢ Διῆς Laskine πρὸς συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως. Εἶπε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν γίνεται δεκτὴ γυνὴ εἰς τὴν ὀρχήστραν τῆς Ὀπερά.

Ἄϊαν προσεχῶς θὰ ἔλθουν ἐνταῦθα ὁλόκληρος ἡ ὀρχήστρα τοῦ Μονάρχου «Tonkünstler» ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διασήμου ἀρχιμουσικοῦ Löwe ἢ τοῦ Lassal, εἰς τὸ Βασ. θεῖον ἢ περιφέρημος ὑψίφωνος Διῆς Luquiens μετὰ τοῦ κλειδοκυμβαλιστοῦ κ. De Flagny καθηγητοῦ εἰς τὸ ᾽Ὀδεῖον τῆς Γειεύης διὰ δύο ἢ τρεῖς συναυλίας μετὰ σχετικῶν διαλέξεων συνοδευόμενων καὶ ὑπὸ φωτεινῶν εἰκόνων εἰς τὸ ᾽Ὀδεῖον Ἀθηῶν.

Ἦδη εὐρίσκονται εἰς διαπραγματεύσεις καὶ μὲ ἄλλους μεγάλους καλλιτέχνους μὲ τοὺς ὁποῖους δὲν ἔκλεισαν ἀκόμη ὀριστικὴν συμφωνίαν.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἐφετεινὴν χειμερινὴν περίοδον αἱ Ἀθηναὶ θὰ φιλοξενηθῶσιν ἐκτὸς τῶν ἄνω καλλιτεχνῶν τὴν Ὀπερα τοῦ Κεϊτιβιάλ καὶ τὴν Βιεννέζικη Ὀπερέττα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ συνθέτου τῆς «Εὐθύμου Χήρας» κ. Λεχάρ καὶ μὲ πρωταγωνίστρια τὴν χαριτωμένην δεσποινίδα Μήλα Τέρρεν.

Ἄνωρίσθη ἀρίστρια εἰς τὴν Ὀπερὰ τῶν Παρισίων ἢ Διῆς Laskine πρὸς συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως. Εἶπε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν γίνεται δεκτὴ γυνὴ εἰς τὴν ὀρχήστραν τῆς Ὀπερά.

Ἄϊαν προσεχῶς θὰ ἔλθουν ἐνταῦθα ὁλόκληρος ἡ ὀρχήστρα τοῦ Μονάρχου «Tonkünstler» ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διασήμου ἀρχιμουσικοῦ Löwe ἢ τοῦ Lassal, εἰς τὸ Βασ. θεῖον ἢ περιφέρημος ὑψίφωνος Διῆς Luquiens μετὰ τοῦ κλειδοκυμβαλιστοῦ κ. De Flagny καθηγητοῦ εἰς τὸ ᾽Ὀδεῖον τῆς Γειεύης διὰ δύο ἢ τρεῖς συναυλίας μετὰ σχετικῶν διαλέξεων συνοδευόμενων καὶ ὑπὸ φωτεινῶν εἰκόνων εἰς τὸ ᾽Ὀδεῖον Ἀθηῶν.

Ἦδη εὐρίσκονται εἰς διαπραγματεύσεις καὶ μὲ ἄλλους μεγάλους καλλιτέχνους μὲ τοὺς ὁποῖους δὲν ἔκλεισαν ἀκόμη ὀριστικὴν συμφωνίαν.

λείται από τὰ ἐξῆς ἔργα: Κάρομεν, Μινιόν, Λακμέ, Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα, Φάουστ, Βέρθερον, οἱ Γάμοι τῆς Γιαννούλας.

Ἡ ΕΙΚΟΣΤΗ ΝΥΚΤΩΔΙΑ ΤΟΥ CHOPIN

Ὁ Βιενναῖος συνθέτης Jacobo Taboga δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν σύνταξιν τῆς μουσικῆς ἐφημερίδος «Menestrel» ἀφηγεῖται πῶς ἔγινε κίτοχος μιᾶς ἀνεκδότου νυκτιφθίας τοῦ Chopin κατὰ σύμπτωσιν ὅλων παράδοξον.

«Πρὸ καιροῦ, λέγει, περιοδεύοντες μετὰ τοῦ συνοδοῦ μου ἀνά τὴν Ἑλβετίαν ἠγοράσαμεν παρὰ τινος πλανοδίου πωλητοῦ εἰς ἀρκετὴν ποσότητα, μουσικὴν μεταχειρισμένην. Ὅταν ἐπεστρέψαμεν εἰς Βιέννην, ἠρχίσασμεν τὴν διαλογὴν τῶν τεμαχίων, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εὔρομεν οὐδὲν λόγου ἄξιον πρὸς φύλαξιν, τοῦθ' ὅπερ μᾶς ἠνάγκασε νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι θὰ ἦτο καλὸν νὰ μεταπωλήσωμεν τὸ ἐμπόρευμα ὡς χάριτὴν μεταχειρισμένον εἰς τινὰ ὀλωροπώλην. Εὐτυχῶς ὅμως μεταξὺ τοῦ περιεχομένου τοῦ δέματος εὔρομεν ἓνα τόμον καινουργῆ ἀξίας περίπου 4—5 φράγκων. Τοῦτο ἦτο ἐν γαλλικὸν μυθιστορημα. Ἡ περιέργεια μᾶς ὤθησε νὰ στρέψωμεν μερικὰς σελίδας, ἐνθα ἀνεκαλύψαμεν μικρὸν φύλλον χάριτος μουσικῆς, διπλωμένον εἰς τέσσαρα μέρη καὶ τοποθετημένον μεταξὺ τῶν σελίδων τοῦ ἔργου ἵνα ὁ ἀναγνώστης ἐπαυρόνως εὐκόλως τὸ μέρος ἐνθα ἐσταμάτησεν. Οἱ γεγραμμένοι ἐν αὐτῷ φθόγγοι ἦσαν σχεδὸν δυσανάγνωστοι· κοτωρθώσαμεν ὅμως μετὰ μεγάλης ὑπομονῆς νὰ τὸ ἀντιγράψωμεν εἰς τὸ καθαρόν. Ἄλλ' ὅποια ἐκπληξίς! ὅταν παρετηρήσαμεν ὅτι τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἡ εἰκοστὴ νυκτιφθία τοῦ Chopin, ἣτις δὲν εἶχεν εἰσέτι δημοσιευθῆ ὅτε παιχθῆ ὅλοι οἱ μουσικοὶ οὔτινες ἤκουσαν νῆν νυκτιφθίαν ταύτην, ἀπεφάνθησαν ὅτι ἦτο ἡ ὠραιότερα ἐξ ὧων

FR. CHOPIN

ὁ μέγας διδάσκαλος συνέθεσεν· εἶπε δὲ βέβαιον ὅτι πρόκειται περὶ τῆς εἰκοστῆς νυκτιφθίας καθόσον μέχρι σήμερον κατέχομεν δέκα ἐννέα τοῦ αὐτοῦ συνθέτου. Ἀναμφιβόλως ἡ ἀφήγησις αὕτη ὄφειλε νὰ στηρίζεται ἐπὶ περισσοτέρων ἐνδείξεων. Δυστυχῶς ὅμως οὐδὲν ἐπὶ πλέον γνωρίζομεν ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου.

Ἡ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΒΙΟΛΙΟΥ

Ἐν Λονδίῳ ἐπωλήθη εἰς τὴν τιμὴν τῶν 700 λιρῶν στερελινῶν, ἦτοι (17,500) φράγκων, τὸ βιολίον ἐνὸς ἐκ τῶν πλανοδίων μουσικῶν, τὸ ὁποῖον ἐξετεμίσθη ὡς πραγματικὸν Stadivarius, κατασκευασθὲν κατὰ τὸ 1728 ἢ 1729.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ πεφημισμένος ὀργανοποιὸς ἀπεβίωσε τὴν 18 Δεκεμβρίου 1736 εἰς ἡλικίαν 92 ἐτῶν καὶ τὸ τελευταῖον βιολίον του φέρει τὴν χροσιολογίαν τοῦ ἔτους τοῦ θανάτου του.

Ἡ ἱστορία τοῦ βιολίου, τοῦ πωληθέντος ἐν Λονδίῳ, φαίνεται ὀλίγον παροιμιώδης,

ἐν τούτοις εἶναι ἀληθεστάτη. Εἶναι σχεδὸν τριάκοντα ἔτη, ἀφ' οἷου ὁ ὑπηρέτης ἐνὸς πρῶχοντος προσεπάθησε νὰ ἀνταλλάξῃ τὸ ἀρχαῖον τοῦτο ὄργανον εἰς τι κατὰστημα μουσικῶν ὀργάνων μὲ μιᾶν ἀρμόνικαν, ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ καταστηματάρχης μὴ ἀντιληφθεὶς ποία ἦτο ἡ ἀξία τοῦ προσφερομένου δὲν ἐδέχθη τὴν πρότασιν. Κατόπιν ὁ ὑπηρέτης ἐπώλησε τὸ βιολίον εἰς τινὰ πεφημισμένον πλανοδίον βιολιστὴν, ὅστις ἀμφεβαίλε καὶ αὐτὸς περὶ τῆς πραγματικῆς ἀξίας τοῦ ὀργάνου, καθόσον δὲν τῷ ἐμέτρησε πλέον τῶν 30 φράγκων.

Οὗτος, ἀφ' οὗ ἐπιμελῶς τὸ ἐπεσκεύασε, τὸ μετεχειρίσθη δι' ἰδίαν χρῆσιν, ὅπως ἐξασκῆ τὸ ἐπάγγελμά του ἐμειχόμενος τὰς ὁδοῦς.

Τέλος ὅμως τυχαῖως συνήτησεν ἡμέραν τινὰ ἓνα ἐρασιτέχνην, ὅστις τῷ προσέφερε 625 φράγκα καὶ οὗτος πάλιν τὸ μετεπώλησεν ἀντὶ 2000 φράγκων. Ὁ δὲ σημεριῶς κίτοχος, εἰς τοῦ ὁποῖου τὰς χεῖρας περιῆλθε κατόπιν τῶσων ἀγοραπωλησιῶν, ὀνομάζεται Turner καὶ τὸ ἐπλήρωσεν ἀντὶ δέκα ἐπὶ χιλιάδων πεντακοσίων φράγκων.

Αἱ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΖΟΥΣΑΙ

Ἐν Βερολίῳ συνεκροτήθη συνέλευσις Κυριῶν, ὅπως ἀσχοληθῆ ἐπὶ ζητημάτων τινῶν ἀφορώντων τὸ θέατρον καὶ τὴν μουσικὴν. Αἱ εἰκονογραφημένα ἐφημερίδες τῆς Γερμανίας παριστάνουσι μετὰ περισσῆς χάριτος τὰς εἰκόνας τῶν κυριῶν τούτων, ἂν καὶ δὲν ἐπροικίζοντο ἅπασαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν θελγήτρων καὶ τῆς αὐτῆς χάριτος, πρὸ πατιὸς δὲ τῆς ἐπιεικοῦς καλλονῆς, τὴν ὁποῖαν δικαιοματικῶς ἠδύνατό τις νὰ ἀναμῆν διὰ τὸ κατὰ προτίμησιν φύλον.

Ἐν τούτοις, ὅπως δῆποτε καὶ ἂν ἔχη τὸ πρῶγμα, κατὰ τὴν συζήτησιν παρετηρήθη μεγάλη ἀκρίβεια εἰς τὰς σκέψεις των

καὶ ἐπιθυμία ἱκανὴ εἰς τὸ νὰ προκαλέσῃ ἐνδιαφέρον ὠφέλιμον καὶ σωτήριο.

Αἱ ἐκδηλωθεῖσαι εἰσὶν αἱ ἐξῆς:

Βελτίωσις παντός, ἐν σχέσει μὲ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἥσματος ἐν τοῖς σχολείοις, καὶ καθιέρωσις παιδικῶν συναυλιῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ διευκολύνωσι τὴν αἰσθητικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας. Ἡ κυρία Marie de Bulow, χήρα τοῦ διασώμου ἀρχιμουσικοῦ de Bulow, ἀφοῦ κατ' ἀρχὰς ἠσχολήθη ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς διοργανώσεως τῶν καλλιτεχνίδων τῆς σκηπῆς, ἐξηκολούθησεν ὑποδεικνύουσα ὅτι,

JEANNE HADING

Δραματικὴ ἠθοποιὸς

πρός αποφυγήν τῶν δυσχερειῶν, αἵτινες ἐκάστοτε παρουσιάζονται κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός των, θὰ ἦτο εὐχρῆς ἔργον εἶναι καὶ ἡ πολιτεία ὑπεχρέου τὰς κωμῶδους νὰ ἀποκτήσωσι τὴν ἀπαιτουμένην ἐκπαίδευσιν, τῆς ὁποίας πᾶσαι σχεδὸν στεροῦνται. Ἐξ ἄλλου τὸ τοιοῦτον θὰ ἐπέτρεπε εἰς τὸ νὰ προστατεύονται περισσότερον τὰ συμφέροντα ἐκείνων, αἵτινες θὰ ὑπεβάλλοντο εἰς τὴν δοκιμασίαν ταύτην.

Ἐν τέλει παρεκβαίνουσα ἡ κυρία de Bulow παρατηρεῖ ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἠθικῆς εἰς τὸ θέατρον εἶναι στενῶς συνδεδεμένον μὲ τὸ τῆς θεατρικῆς ἀμφίσεως καὶ ἐλπίζει, ὅτι μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν πᾶσαι αἱ ἐνδυμασίαι τῶν ἠθοποιῶν τῆς σκηρῆς θὰ προσηθεύωνται δι' ἐξόδων τῆς διευθύνσεως τῶν θεάτρων.

ΤΑ ΔΗΜΟΔΗ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ

Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης καλλίστης μουσικῆς ἐφημερίδος «Φόρμιγξ» ἀνέγνωμεν ἐκτεταμένην μελέτην περὶ τῶν δημοδῶν ᾠμάτων τῆς νήσου Σκύρου, ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ψάχου, καθηγητοῦ ἐν τῷ Ὁδείου, δημοσιευομένην. Διὰ τῆς μελέτης ταύτης καθὼς καὶ διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐν λόγῳ δημοδῶν ᾠμάτων εἰς Βυζαντινὴν καὶ Εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικὴν, ἐξυπηρετεῖται. Ἐμπράκτως ὁ μέγιστος ἐθνικὸς σκοπὸς τῆς περισυλλογῆς τῶν δημοδῶν ἑλληνικῶν ᾠμάτων. Καὶ τὸ σπουδαιότερον, ὅτι ὁ κ. Ψάχος, ὡς ἐν τῇ μελέτῃ ἀναφέρεται, συνέλεξε τὰ ᾠματα ταῦτα ἐπιτοπίως, πράγμα τὸ ὁποῖον μεγίστην ἔχει σημασίαν. Πολλὰ πολλάκις βλέπομεν δημοσιευόμενα δημῶδη τραγούδια, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν ἂν πραγματικῶς ἀποδίδωσι τὸ ἰδίωμα τοῦ τόπου εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουσιν, ἢ τὸ ἰδίωμα τῶν δημοσιευόντων αὐτὰ. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ μελικὴν καὶ ρυθμικὴν ἔποψιν πλείσται πολλάκις γεννῶν-

ται ἀμφιβολία, οὕτως ὥστε δι' ὅλους τούτους τοὺς λόγους νὰ μὴ ἀποδίδηται εἰς αὐτὰ ἡ προσήκουσα σημασία.

Εὐτυχῶς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ βλέπομεν ἓνα σοβαρὸν μελετητὴν καὶ ἀνατόμον τῶν δημοδῶν μας ᾠμάτων, καθορίζοντα ἐπακριβῶς τὰ ᾠματα ἐνὸς τόπου τῆς ἡμετέρας πατρίδος καὶ διὰ τῆς ἐργασίας του ταύτης, ὅπως καὶ διὰ τῆς οὐχὶ ἀπαξ δημοσίαις ἐκτιμηθείσης ἐργασίας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς δημόδους μουσικῆς, παρέχοντα γλυκεῖαν τὴν ἐλπίδα, ὅτι παρὰ μόνων τῶν ἡμετέρων εἶνε δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλοῦ διὰ πάντα Ἑλλήνα εἶνε ὄνειρον ἐθνικόν.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΝΕΥ ΣΥΡΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΥ

Μία πολὺ γνωστὴ Ἀγγλὶς ἠθοποιὸς μεταβαίνουσα εἰς Ἀμερικὴν, ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἐν μέσῳ Ὁκεανῷ τηλεγράφημα διὰ τοῦ ὁποῖου κάποιος θεατρῶν τῆ ἐξήτει εἰς ἠδύνατο νὰ λάβῃ μέρος εἰς μίαν παράστασιν πόλεως τινος ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις, ὁρίζων αὐτῇ συγχρόνως καὶ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ χώραν ἢ παράστασις. Πάραυτα ἡ ἠθοποιὸς ἀπήτησεν ὅτι δέχεται, ἀποστείλασα τὴν ἀπάντησίν της διὰ τοῦ ἀνευ σύρματος τηλεγράφου.

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ

Μία ἀπὸ τὰς πολὺ μεγάλας ἐπιτυχίας τοῦ εἶχε ἀπὸ πολλὸν χρόνον νὰ παρουσιάσῃ τὸ Ὁδεῖον μας ἦτο ἡ συναυλία τῆς 22 Ν)βρίου μὲ τὴν Ὁρχήστρα. Ὁλόκληρον τὸ πρόγραμμα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐξετελέσθη ἀφόγως· ἐκεῖνο ὅμως ὑπερ δέον νὰ τοιμηθῇ ἰδιαιτέρως εἶνε ἡ θανμασία ἐκτελέσεως τοῦ «Ριέντση» τοῦ Βάγνερ ἠτις κυριολεκτικῶς ἀπεδόθη μὲ ὄλην τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν δύναμιν ἣν ἀπαιτεῖ ἡ μουσικὴ

τοῦ ἐν λόγῳ συνθέτου. Ὁ Κοσ Λογκομπάρτη μᾶς ἀπέδειξεν εἰς τὸ κοντσέρτον τοῦ Σαιν Σαένς ὅτι εἶνε ἓνας πολὺ καλὸς κλειδοκονμβαλιστῆς καὶ ἀρκετὰ μελετημένος· παίζει εὐκρινῶς, μὲ ρυθμὸν καὶ ἀκριβείαν, καὶ διακρίνεται διὰ τὸ τεχνικὸν ἰδίως.

Ἡ Κα Φεράλδη ὡς πάντοτε ἔθελξε τὸ ἀκροατήριον διὰ τῆς γλυκυτάτης φωνῆς της μὲ τὰς μελωδίας τοῦ Σοῦμαν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν διευθυντὴν τῆς Ὁρχήστρας κ. Α. Marsick θὰ ἦτο δίκαιον νὰ ἀπονεύμεν ἔπαινον διὰ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ καὶ τὸν ζῆλον τὸν ὁποῖον δεικνύει ὅπως παρουσιάσῃ πάντοτε εἰς τὰς ἐκάστοτε συναυλίας τοῦ Ὁδείου τὴν ὀρχήστραν εὐπρόσωπον καὶ ἐφάμιλλον τῶν Εὐρωπαϊκῶν τοιούτων.

ΩΔΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Προκηρύσσεται Ἀβερύφειος Δραματικὸς διαγωνισμὸς πρὸς συγγραφὴν πρωτοτύπου δράματος ἔχοντος ὑπόθεσιν ἐλληνικὴν, ἀρχαίαν ἢ νέαν ὑπὸ τοῦς ἐξῆς ὅρους :

1). Ἔργα εἰς τὸν διαγωνισμὸν εἶνε δεκτὰ τὰ ἀναβιβαζόμενα ἐπὶ σκηνῆς ἐν Ἀθήναις ἀπὸ 1ης Μαρτίου μέχρι 31 Αὐγούστου 1910. Οὐδὲν ἔργον ἐκ τῶν ἤδη ἐκδοθέντων ἢ παρασταθέντων εἶνε δεκτὸν εἰς τὸν διαγωνισμὸν.

2). Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ μετὰσχῶσι τοῦ διαγωνισμοῦ ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλωσι διὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ Ὁδείου εἰς τὴν Ἀγωνόδικον Ἐπιτροπὴν δέκα τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς ἐν Ἀθήναις πρώτης παραστάσεως τοῦ ἔργου, τὸ χειρόγραφον, νὰ καταστήσωσι δὲ πρὸ τριῶν ἡμερῶν γνωστὴν τὴν ἡμέραν τῆς παραστάσεως εἰς τὴν Ἀγωνόδικον ἐπιτροπὴν.

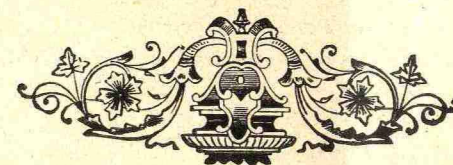
3). Ἡ Ἀγωνόδικος Ἐπιτροπὴ ἀπτελεῖται ἐκ τριῶν μελῶν ἐκλεχθησομένων ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1910.

Ἡ ἔκθεσις τῆς Ἀγωνόδικου Ἐπιτροπῆς θέλει ἀναγνωσθῆ ὑπὸ τοῦ Εἰσηγητοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὁδείου ἐντὸς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 1910.

5). Εἰς τὸ βραβευθῆσομενον ἔργον θέλει ἀπονεμηθῆ 2,000 δραμῶν ἄθλον, κατ' ἐκλογὴν δὲ τοῦ συγγραφέως θέλει ἐκδοθῆ τοῦτο ἐπιμελεία καὶ δαπάνη τοῦ Συλλόγου εἰς χίλια ἀντίτυπα ἐκχωρούμενα εἰς τὸν συγγραφέα, ἢ θέλουσι δοθῆ εἰς αὐτὸν 500 δρ. ἐπὶ πλέον.

6). Ἐὰν δὲν ὑποβληθῆ οὐδὲν ἔργον ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἢ δὲν κριθῆ οὐδὲν τῶν ὑποβληθέντων ἄξιον τοῦ βραβείου, δύναται ἡ Ἐπιτροπὴ δι' ἠτιολογημένης αὐτῆς ἀποφάσεως, ν' ἀναβάλῃ τὸν διαγωνισμὸν διὰ τὸ ἐπιπὸν ἔτος.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν
Γ. Ν. ΝΑΖΟΣ

ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ ΒΓΑΙΝΕΙ

Η "ΔΑΦΝΗ,"

ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΕ ΧΡΩΜΑΤΙΣΤΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΣΠΥΡΟΣ Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ Λόρον 6 πλατεία 'Ομονοίας ΑΘΗΝΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ © 'Εσωτερ. δρ. 5 'Εξωτερ. φρ. 8

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

οί γνωστότεροι Έλληνες λόγιοι

Με μία δεκάρα κάθε Πέμπτη παρακολουθείτε όλην την φιλολογικήν κίνησιν της Ελλάδος

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

Καταθέσεις τραπεζικά γραμμάτια

Τροποποιηθείσης της κλίμακος των τόκων των εως τραπεζικά γραμμάτια νέων εντόκων καταθέσεων εν όψει η επί προθεσμία, δηλοποιείται, ότι από 15 'Απριλίου 1909 η Έθνική Τράπεζα της Ελλάδος δέχεται παρά τε τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι και τοῖς Ὑποκαταστήμασιν αὐτῆς καταθέσεις εως τραπεζικά γραμμάτια αποδοτέας εν όψει η εν όρισμένη προθεσμία επί τόκῳ :

1) 2 ταῖς 0)0 κατ' έτος διά τας εν όψει αποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10,000, πέρα του ποσοῦ τούτου του τόκου όριζομένου εως 1 ταῖς 0)0 κατ' έτος. Αἱ καταθέσεις αὐται γίνονται δεκταὶ και εως ανοικτόν λογαριασμόν, παραδιδόμενον τῷ καταθέτῃ βιβλιαρίου λογαριασμοῦ και βιβλιαρίου έπιταγῶν.

2 ταῖς 0)0 κατ' έτος διά ταν καταθέσεις τας αποδοτέας μετά ἑξ μῆνας τουλάχιστον.

2) 2 ταῖς 0)0 κατ' έτος διά τας καταθέσεις τας αποδοτέας μετά εν έτος

ΤΥΠΟΣ "ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ",

Όδος Σοφοκλέους 1

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

"Έτος Έννατον

Διευθυντής: Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μελέται φιλολογικά και καλλιτεχνικά. — Συνεργασία έγκρίτων λογίων. — Εικόνες έργων Έλλήνων και ξένων καλλιτεχνῶν.

Συνδρομή έτησία φρ. 12.

Γραφεία όδου Χαριλάου Τρικούπη 22α.

τουλάχιστον.

3 ταῖς 0)0 κατ' έτος διά τας καταθέσεις τας αποδοτέας μετά δύο έτη τουλάχιστον.

3) 2 ταῖς 0)0 κατ' έτος διά τας καταθέσεις τας αποδοτέας μετά τέσσαρα έτη τουλάχιστον.

4 ταῖς 0)0 κατ' έτος διά τας καταθέσεις τας αποδοτέας μετά πέντε έτη τουλάχιστον ως και διά τας πέρα των πέντε έτων, η τας διαρκείς,

Καταθέσεις εως χρυσόν.

Δέχεται εν εντόκῳ καταθέσεις εως χρυσόν, ήτοι εως φράγκα και λίρας Ἀγγλικας, αποδοτέας εν όρισμένη προθεσμία η διαρκείς επί τόκῳ :

1) 2 τοῖς 0)0 κατ' έτος διά καταθ. 6 μ. τουλάχιστον
2 " " " " " " " 1 έτους
2) 2 " " " " " " " 2 έτων
3 " " " " " " " 4 " "
4 " " " " " " " 5 "

Αἱ όμολογίαι των εντόκων καταθέσεων εκδίδονται κατ' εκλογήν του καταθέτου όνομαστικῆ η ανώνυμοι.

Το κεφάλαιον και οι τόκοι των όμολογίων πληρώνονται παρά τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι και τῇ αίτήσει του καταθέτου παρά τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζης εως το αυτό νόμισμα εως δ έγένετο η κατάθεση.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1909

Table with columns for dates (31 October 1909, 30 September 1909) and financial categories (Active, Passive). Rows include various assets and liabilities in Drachmas.

Έν Αθήναις, τῇ 10 Νοεμβρίου 1909. Ο Διευθυντής του Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΗΣ

Π. ΔΗΜΑΣ & Α. ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ ΔΙ' ΕΛΛΑΔΑ

ΚΑΙ ΚΡΗΤΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 9

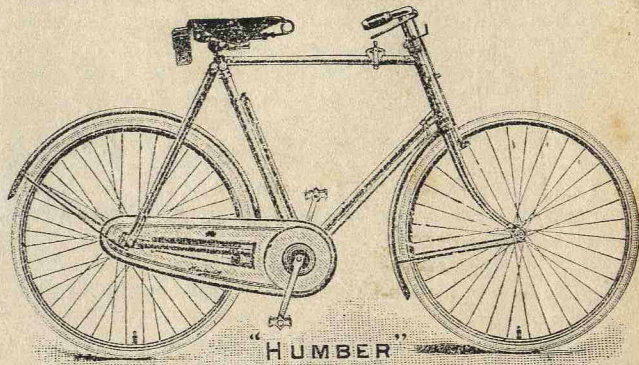
ΑΘΗΝΑΙ

HUMBER

Ό,τι δήποτε ζητήσετε δια ποδήλατα και αυτοκίνητα θα τὰ εὐρητε μόνον εἰς τὸ κατάστημα ποδηλάτων και αυτοκινήτων κ. ΒΗΧΟΥ.

Περίβολος Βουλῆς ἀρ. 3

Ἄριθ. Τηλεφώνου 590.

Τὰ ὠραιότερα τὰ κομψότερα και τὰ εὐθηνότερα κοσμήματα εἰς τὸ Ἄδαμαντοπωλεῖον και Χρυσοδοχεῖον

ΑΘ. ΤΟΥ ΔΟΥΠΑ

ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΙΣ ΑΙΟΛΟΥ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ Αιόλου 46.

ΒΛΑΒΙΑΝΕΙΟΝ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ

ΝΕΥΡΙΚΩΝ & ΦΡΕΝΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

ΠΑΤΗΣΙΑ, ὁδὸς Κύπρου ἀριθ. 2 & 4

Διήρηται εἰς δύο τμήματα :

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ διὰ τοὺς νευροπαθεῖς και *ΦΡΕΝΙΚΟΝ* διὰ τοὺς ὄργανοπαθεῖς

Πᾶσα περαιτέρω πληροφορία ἀπευθυντέον εἰς τὸν Διευθυντὴν και Ἴδιοκτῆτην κ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΝ εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκίαν του

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 2α

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ

Δρομολόγιον ἀπὸ 18)βρίου 1909

Γραμμὴ Κηφισσίας

Λαϊκαὶ τιμαὶ γραμμῆς Κηφισσίας κατὰ πᾶσαν Τρίτην, Πέμπτην και Σάββατον.